

Univerzita Palackého v Olomouci  
Právnická fakulta

Lenka Kohoutová

Praktické dopady judikatury soudů v oblasti  
neplatnosti rozhodčí doložky na exekuční řízení

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Praktické dopady judikatury soudů v oblasti neplatnosti rozhodčí doložky na exekuční řízení vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Praze dne .....

.....  
Lenka Kohoutová

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Renátě Šínové, Ph.D., za odborné vedení mé diplomové práce, věnovaný čas a cenné rady, které mi poskytla.

Poděkování patří také Advokátní kanceláři Schopf za poskytnutí spisových materiálů použitých v této práci a za odborné konzultace k tématu.

## Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Stručná rekapitulace vývoje judikatury v oblasti rozhodčí doložky neplatné pro chybný způsob určení osoby rozhodce	11
1.2 „Retroaktivní“ využití judikatury v oblasti neplatných rozhodčích doložek	16
2 Postup při zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky	23
2.1 V jakém okamžiku exekučního řízení lze zkoumat neplatnost rozhodčí doložky	23
2.1.1 Ochrana práv věřitele	25
2.2 Neplatnost rozhodčí doložky ve smlouvách se spotřebiteli	28
2.2.1 Právní úprava od 1.12.2016	29
2.3 Právní úprava zastavení exekučního řízení pro neplatnost rozhodčí doložky	31
2.4 Praxe soudů při zastavování exekuce pro neplatnou rozhodčí doložku	35
3 Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky	39
3.1 Promlčení pohledávky přiznané rozhodčím nálezem	39
3.2 Povinnost hradit náklady exekuce v případě jejího zastavení pro neplatnost rozhodčí doložky	40
Závěr	44
Seznam použitých zdrojů	49
Monografie	49
Komentáře	49
Odborné články	49
Internetové zdroje	51
Judikatura	52
Právní předpisy	53
Abstrakt	55
Seznam klíčových slov	55

Abstract.....	56
Key Words.....	56

## Seznam použitých zkratek

<b>ZRŘ</b>	Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
<b>EŘ</b>	Zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
<b>OSŘ</b>	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
<b>LZPS</b>	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky
<b>obč. zák.</b>	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
<b>ESLP</b>	Evropský soud pro lidská práva
<b>sp. zn.</b>	spisová značka citovaného rozhodnutí
<b>č. j.</b>	číslo jednací citovaného rozhodnutí
<b>ust.</b>	ustanovení

## Úvod

Tématem této diplomové práce je zkoumání praktických dopadů judikatury soudů v oblasti neplatnosti rozhodčí doložky na exekuční řízení. Cílem práce je zejména zjistit, jakým postupem by mělo dojít k zastavení exekuce v případě, že byl rozhodčí nález jako exekuční titul vydán na základě neplatné rozhodčí doložky, s čímž následně souvisí i zjištění, jaké praktické důsledky takové zastavení exekuce přináší, a to především s ohledem na další vymáhání pohledávky a na povinnost uhradit náklady takto zastaveného exekučního řízení.

Práce se z územního hlediska soustředí na situaci v České republice, zahraniční právní úpravu zmiňuji jen okrajově v kapitole věnující se aktuální právní úpravě rozhodčího řízení ve smlouvách se spotřebiteli a srovnání se situací v zahraničí. Z časového hlediska se text práce věnuje situaci v oblasti rozhodčího řízení zejména od roku 2008, kdy začalo docházet k názorovému posunu v pohledu soudů na platnost rozhodčích doložek odkazujících na pravidla soukromých arbitrážních center, až do roku 2016, kdy začala platit novela zákona o rozhodčím řízení vylučující použití rozhodčího řízení ve sporech se spotřebiteli.

Důvodem pro zvolení tohoto tématu bylo v první řadě řešení této situace v rámci praxe v advokátní kanceláři, kdy došlo ze strany exekutora (a z jeho vlastní iniciativy) k hromadnému zastavování velkého množství exekučních řízení vedených na základě rozhodčích nálezů, které byly dle jeho názoru (a ve světle tehdy nové judikatury) vydány na základě neplatných rozhodčích doložek. V důsledku této situace bylo nutné bránit se jménem věřitele ve všech případech nejprve podáním odvolání proti usnesením exekutora o zastavení exekuce a rovněž proti uložení povinnosti uhradit exekutorovi náklady vzniklé v souvislosti s vedením exekučního řízení. Vzhledem ke skutečnosti, že tato odvolání byla s ohledem na místní příslušnost u jednotlivých povinných osob podávána k různým soudům na území celé republiky, bylo zajímavé sledovat, že obecné soudy si s judikaturou soudů vyšší instance příliš nevědí rady a výsledná rozhodnutí se obsahově značně lišila. Domáhání se spravedlivého rozhodnutí proto z pohledu věřitele (potažmo jeho právního zástupce) připomínalo spíše „ruskou ruletu“. Pro mne jako pro studentku práv, která znala ze studia poučky o důležitosti respektování právních principů, zejména principu právní jistoty nebo předvídatelnosti soudního rozhodování, se takový střet s realitou a právní praxí samozřejmě jevil jako nepřijatelný.

Dalším důvodem potom byla snaha o to, aby se práce zaměřovala na řešení aktuálních problémů z praxe, díky čemuž by se mi podařilo poskytnout uvedení do konkrétní problematiky a následně nastínění možných řešení různých problémů, samozřejmě i s vlastní úvahou nad tím, které z těchto řešení je dle mého názoru nejvhodnější a co mě k takovému závěru přivádí. Mým

cílem nebylo poskytovat definice základních pojmů ani jednotlivých procesních řízení, předpokladem práce je znalost čtenáře ohledně těchto základních pojmů a jeho zájem o hlubší seznámení se s konkrétní problematikou, jelikož se jedná o vědeckou práci.

Při výběru tématu práce bylo samozřejmě důležité i zhodnocení dosavadního zpracování této problematiky. Neplatnosti rozhodčích doložek, následnému zastavení exekučního řízení a praktickým dopadům, které tento postup v praxi přináší zejména věřitelům, se věnovalo mnoho autorů v odborných článcích, všichni tito autoři však pojali toto téma z mého pohledu okrajově a věnovali se většinou jen některým jeho aspektům. Tato skutečnost mne vedla k závěru o důležitosti souhrnného pojednání o problematice dopadů judikatury v oblasti neplatných rozhodčích doložek na exekuční řízení s uvedením různých názorů vyjádřených k této situaci jak v judikatuře soudů, tak v odborné literatuře, která na tuto judikaturu následně reagovala.

S tím souvisí i charakteristika zdrojů použitých v této práci. Jelikož se jedná o zhodnocení dopadů judikatury, tvoří rozhodnutí soudů podstatnou část materiálů, z nichž budu při zpracování tématu vycházet. Výběr jednotlivých použitých rozhodnutí potom vychází jak z odkazů v odborných článcích, tak z publikace s přehledem judikatury ve věcech rozhodčího řízení.<sup>1</sup> Součástí práce budou i spisové materiály poskytnuté advokátní kanceláří, v níž jsem vykonávala praxi. Jedná se zejména o soudní rozhodnutí, která nejsou veřejně publikována a byla využita jen pro vědecké účely této práce. Podstatnou část zdrojů budou dále tvořit odborné články mnoha autorů, které byly publikovány jak v odborných časopisech zaměřených na právní problematiku, tak na různých internetových stránkách (většinou rovněž zaměřených na oblast práva). S těmito články budu pracovat zejména s ohledem na stanovený cíl práce, kterým je získání co nejširšího spektra různých názorů na danou problematiku z řad odborníků a následné zhodnocení jimi navrhovaných řešení.

Monografie a komentářová literatura se potom mezi použitými zdroji nebudou vyskytovat příliš často, jelikož se v nich většinou nevyskytují odpovědi na otázky řešené v této práci, jejímž cílem není psaní souhrnu několika učebnic nebo komentářů, nýbrž se jedná o vědeckou práci s odpověďmi na aplikační praxi.

Poslední skupinu použitých zdrojů tvoří právní předpisy. Mezi ty nejdůležitější bude patřit zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“) a jeho novely. Poté zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „EŘ“), a dále zákon č. 99/1963 Sb., občanský

---

<sup>1</sup> LISSE, Luděk. *Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011.



soudní řád (dále jen „OSŘ“). Pokud nebude v práci uvedeno jinak, cituji aktuální znění uvedených právních předpisů k 1.1.2017.

Co se týče výzkumných metod použitých v práci, s ohledem na skutečnost, že se jedná o téma z oboru práva, při němž bude nutné vykládat právní předpisy a pracovat se soudní judikaturou, hodlám používat právní metodologii. Při výkladu použitých právních předpisů budu používat metodu výkladu jazykového (např. při srovnání ust. § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ s ust. § 31 písm. b) ZRR), který je z pohledu právní filosofie při interpretaci určitého právního předpisu nutný<sup>2</sup> a dokáže navíc vymezit hranice pro další interpretaci.<sup>3</sup> Při hlubším zkoumání obsahu právních předpisů (zejména v případě aktuální novely ZRR) budu aplikovat subjektivně historický výklad s cílem zjistit, jaký význam byl předpisu připisován zákonodárcem, který je jeho autorem.<sup>4</sup> Při snaze najít objektivní význam právní regulace potom budu pracovat s výkladem teleologickým, který je vhodný i při interpretaci soudních rozhodnutí<sup>5</sup> a napomáhá při hledání nejrozumnějšího smyslu a účelu právního předpisu.

Práce bude členěna do tří základních kapitol, které se dále dělí na jednotlivé podkapitoly. Obsahem první kapitoly bude stručná rekapitulace vývoje judikatury v oblasti rozhodčí doložky neplatné pro chybný způsob určení osoby rozhodce, jejíž součástí bude podkapitola zabývající se možností retroaktivního využití této judikatury. Druhou kapitolu práce bude tvořit popis postupu při zastavení exekuce, v rámci této kapitoly se hodlám věnovat i neplatnosti rozhodčí doložky ve smlouvách se spotřebiteli společně s uvedením aktuální právní úpravy po novele ZRR účinné od 1.12.2016 a dále zde plánuji uvést zhodnocení praxe obecných soudů při zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky. Poslední kapitolou práce bude potom uvedení praktických důsledků spojených se zastavením exekuce, kterými jsou promlčení vymáhané pohledávky a povinnost hradit náklady exekuce vzniklé exekutorovi v souvislosti s jejím vedením, i zde budu své závěry opírat o rozhodnutí obecných soudů.

Další výzkum věnovaný tomuto tématu by se mohl jistě podrobněji věnovat problematice rozhodčích smluv uzavřených ve sporech mezi podnikateli a spotřebiteli, což je samo o sobě rozsáhlé téma, které je nyní velmi aktuální zejména s ohledem na novelu ZRR účinnou od 1.12.2016, která u těchto sporů úplně vyloučila jejich arbitrovatelnost. Kromě toho by jistě bylo vhodné věnovat se důsledkům neplatné rozhodčí doložky i v insolvenčním řízení, v jehož rámci se musí insolvenční správci rovněž vypořádávat s případnou nevykonatelností

---

<sup>2</sup> MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 89

<sup>3</sup> Tamtéž, s. 96

<sup>4</sup> Tamtéž, s. 118

<sup>5</sup> Tamtéž, s. 154

rozhodčího nálezu. Za pozornost by jistě stálo i řešení otázky bezdůvodného obohacení v případě plnění vymoženého v rámci exekuce, která byla následně zastavena pro neplatnost rozhodčí doložky.

# 1 Stručná rekapitulace vývoje judikatury v oblasti rozhodčí doložky neplatné pro chybný způsob určení osoby rozhodce

Chybný způsob určení osoby rozhodce spočívá dle soudů v absenci přímého určení osoby rozhodce ad hoc, případně ve stanovení konkrétního způsobu, jakým bude tato osoba určena. Posuzované rozhodčí doložky místo toho pouze odkazovaly na rozhodčí řády, které však nebyly vydávány stálými rozhodčími soudy zřízenými na základě zákona, nýbrž právníky osobami soukromého práva (arbitrážními centry), přičemž doložky odkazující jen na dokumenty těchto soukromých společností se jevíly jako neurčité.<sup>6</sup> Jana Horská a Jakub Burian tyto doložky označují ve svém článku jako „kombinované“<sup>7</sup>, tzn., že místo určení konkrétní osoby sice odkazují na jednací řád, ten ale není vydán stálým rozhodčím soudem ve smyslu ust. § 13 ZRŘ.

Takto sjednané rozhodčí doložky byly zpočátku soudní praxí považovány za platně sjednané<sup>8</sup> s odůvodněním, že i tyto subjekty soukromého práva (dále také jako „soukromé subjekty“) mohou vydávat vlastní pravidla rozhodčího řízení a dále seznamy rozhodců, které jsou závazné pro účastníky řízení jako dohoda obsažená v rozhodčí smlouvě dle ust. § 7 odst. 1 ZRŘ.<sup>9</sup> Tento názor byl vyjádřen v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.7.2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008 a následně potvrzen Ústavním soudem v jeho usnesení ze dne 6.11.2008, sp. zn. II. ÚS 2682/08, kde Ústavní soud mimo jiné uvedl, že takové závěry jsou „zcela konformní s judikaturou Ústavního soudu týkající se ochrany autonomie vůle a svobody individuálního jednání (srov. například nálezy I. ÚS 546/03), kterou Ústavní soud formuloval v případech, kdy obecný soud svévolně a formalisticky interpretoval smluvní doložky o volbě místní příslušnosti soudu“.<sup>10</sup>

Arbitrážní centra „odbřemnila“ soudní praxi<sup>11</sup> v oblasti sporů tzv. „jednoduchého práva“, za což Luděk Lisse považuje např. spory spojené s vymáháním nároků ze směnek,

<sup>6</sup> ZOULÍK, František. Některé problémy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 1, s. 14

<sup>7</sup> HORSKÁ, Jana, BURIAN, Jakub. Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách ve světle aktuální judikatury českých soudů a ESD. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 4, s. 22

<sup>8</sup> viz např. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30.5.2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001; Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.3.2007, sp. zn. 32 Odo 95/2006 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.7.2008, sp. zn. 32 Cdo 292/2008; Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18.6.2010, sp. zn. 36 Co 94/2010;

<sup>9</sup> MUZIKÁŘ, Vladimír, MUZIKÁŘOVÁ, Andrea. *Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky zejména z pohledu promlčení*. [online]. *bulletin-advokacie.cz*, 7. července 2014 [cit. 12. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prakticke-dusledky-zastaveni-exekuce-pro-neplatnost-rozhodci-dolozky-zejmena-z-pohledu-promlzeni>>

<sup>10</sup> Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 6.11.2008, sp. zn. II. ÚS 2682/08

<sup>11</sup> K tomu více viz LICHOVNÍK, Tomáš. Soudní a mimosoudní řešení sporů jako krok k odbřemnění justice. FIALA, Roman. Soudní pohled na odbřemnění justice. IN BĚLOHLÁVEK, Alexandr, KOVÁŘOVÁ, Daniela, HAVLÍČEK, Karel (ed). *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi*. Praha: Havlíček Brain Team, 2015, s. 52 a s. 57

přičemž se z pohledu soudů jednalo o agendu dosti rozsáhlou, „*kteřá díky nedisciplinovanosti a platební amoralitě dlužníků ze spotřebitelských úvěřů roste skoro až exponenciálně*“.<sup>12</sup> Dle Petra Dobiáše se ale jednalo o případy sporů vzniklých v rámci poskytování služeb a produktů vnímaných obecně „*na hranici legitimnosti*“ (např. nebankovní finanční produkty hraničící s lichvou), z čehož pravděpodobně vzešla společenská potřeba změny rozhodovací praxe soudů v této oblasti.<sup>13</sup>

Následně tedy začalo od roku 2009 docházet u soudů k názorovému obratu ohledně platnosti takových rozhodčích doložek,<sup>14</sup> náznak jistých změn v pohledu soudců na tuto problematiku se objevil v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2009, sp. zn. 32 Cdo 2312/2007, v němž byl pravděpodobně prvně soudem vyjádřen názor, že pouhý odkaz na pravidla upravená v jednacím řádu soukromého subjektu je neurčitým smluvním ujednáním, a to z toho důvodu, že tato pravidla nebyla součástí samotné smlouvy, ani se nejedná o pravidla stálých rozhodčích soudů, která by byla na základě zákona publikována v Obchodním věstníku.

Z tohoto argumentu soudu lze usuzovat, že problém spočívá v nejistotě ohledně přesného znění závazných procesních pravidel, dle kterých má být rozhodčí řízení vedeno. Pokud znění těchto pravidel není možno dohledat v Obchodním věstníku, ani nejsou přímo inkorporována do textu smlouvy, dává svým podpisem účastník smlouvy souhlas s tím, že se bude řídit pravidly, která vlastně nezná a která se mohou navíc měnit nezávisle na jeho vůli. Dle Nejvyššího soudu je nutné posuzovat, zda účastník smlouvy projevil svou skutečnou vůli být vázán ujednáními upravenými v pravidlech, na něž smlouva odkazovala. V opačném případě by to vedlo k závěru o nutnosti rozhodčí nález zrušit, a to na základě ust. § 31 písm. e) a f) ZRŘ, jelikož pouze ze skutečnosti, že podepsaná smlouva obsahovala i prohlášení o tom, že se strany seznámily s pravidly, nelze dle názoru Nejvyššího soudu dovozovat, že tomu tak skutečně bylo.<sup>15</sup>

Zásadní průlom ale nastal až s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 28.5.2009, sp. zn. 12Cmo 496/2008. Smlouva posuzovaná v tomto případě obsahovala ujednání stran o určení osoby rozhodce jedním z účastníků sporu ze seznamu rozhodců, který je veden soukromým subjektem (přičemž se nejednalo o stálý rozhodčí soud dle ust. §13 ZRŘ), a dále tato doložka

---

<sup>12</sup> LISSE, Luděk. K otázce platnosti rozhodčí smlouvy v případě neplatného určení rozhodce. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 13, s. 473

<sup>13</sup> DOBIÁŠ, Petr. *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 30

<sup>14</sup> MUŽIKÁŘ, Vladimír, MUŽIKÁŘOVÁ, Andrea. *Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky zejména z pohledu promlčení*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 7. července 2014 [cit. 12. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prakticke-dusledky-zastaveni-exekuce-pro-neplatnost-rozhodci-dolozky-zejmena-z-pohledu-promlzeni>>

<sup>15</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2009, sp. zn. 32 Cdo 2312/2007

odkazovala na pravidla vydaná tímto soukromým subjektem. Vrchní soud v tomto případě uzavřel, že mezi účastníky sporu nebyl platně sjednán pro rozhodování sporů rozhodce ad hoc, ale ani stálý rozhodčí soud. Odkaz na soukromý subjekt, který nenaplnuje podmínky pro statut stálého rozhodčího soudu a přesto „kopíruje“ předmět jeho činnosti, je podle soudu obcházením zákona dle §39 zák. č. 40/1964 Sb., obč. zákoníku, a rozhodčí doložka je z toho důvodu neplatná.<sup>16</sup>

Ve sborníku judikatury ve věcech rozhodčího řízení<sup>17</sup> jsou společně s usnesením Vrchního soudu uvedena i odlišná stanoviska soudců Nejvyššího soudu ČR, a to JUDr. Ing. Jana Huška a JUDr. Pavla Vrchy. Podle Huška mohou řády a statuty vydávat i soukromé subjekty, uvádí dále, že „*pravidla těchto soukromoprávních subjektů pro určení rozhodců se považují za dohodu obsaženou v rozhodčí smlouvě ve smyslu ust. § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.*“<sup>18</sup> Ve zbytku je odkazováno na usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.7.2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008, jemuž jsem se věnovala výše. Dle Vrchy ze znění předmětné rozhodčí doložky vyplývá, že si strany smlouvy platně ujednaly vyloučení jurisdikce obecných soudů a společně s tím se dohodly i na podmínkách pro učení osoby rozhodce, když právo jej určit měla mít žalující strana, což je dle Vrchy projevem autonomie vůle smluvních stran.<sup>19</sup> Dále se vyjadřuje k fungování soukromých subjektů v oblasti rozhodčího řízení, v praxi řada z nich poskytuje určitý servis pro rozhodce určené ad hoc a zajišťuje pro ně organizační a technické zázemí. Mimo to ale vedou i vlastní seznamy rozhodců, z nichž mají poté strany možnost zvolit si rozhodce ad hoc, nebo si pouze sjednají určitý mechanismus, na základě něhož bude osoba rozhodce určena. Vše je výsledkem vůle dohody obou stran, dle Vrchy to tedy nelze v žádném případě považovat za obcházení zákona, což podkládá i nedostatkem v odůvodnění předmětného rozsudku Vrchního soudu, v němž chybí odkazy na kogentní ustanovení zákona, které by zde bylo obcházeno.<sup>20</sup>

Vzhledem k těmto odlišným stanoviskům je jisté, že v době přijetí usnesení Vrchním soudem nebyli ani soudci tohoto rozhodujícího orgánu zcela jednotní v pohledu na platnost posuzované rozhodčí doložky, což potvrzuje i výrazný názorový rozpor mezi dvěma usneseními Nejvyššího soudu vydanými krátce po sobě, kdy se v prvním z nich soud postavil

---

<sup>16</sup> Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28.5.2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008

<sup>17</sup> LISSE, Luděk. *Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011 s. 46.

<sup>18</sup> Tamtéž.

<sup>19</sup> Tamtéž, s. 47

<sup>20</sup> Tamtéž, s. 48

za platnost rozhodčí doložky,<sup>21</sup> o půl roku později již ten samý senát vyjádřil pochybnost o určitosti takového způsobu ujednání pravidel rozhodčího řízení a určení rozhodce.<sup>22</sup>

Neshody ohledně předmětného usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, a ohledně samotného charakteru rozhodčí smlouvy, panovaly i mezi odbornou veřejností, např. Luděk Lisse se ve svém článku věnovanému otázce platnosti celé rozhodčí smlouvy v případě, kdy došlo k neplatnému určení rozhodce,<sup>23</sup> zcela jasně postavil proti předmětnému judikátu, dle jeho názoru došlo na straně Vrchního soudu v Praze k nepochopení činnosti tzv. appointing authority (zde tedy soukromých arbitrážních center) a dále mělo být toto rozhodnutí v rozporu s předchozí judikaturou Nejvyššího soudu. Dle Lisseho nemohou závěry Vrchního soudu obstát pro jejich rozpor se zásadou legální licence, jelikož k vydávání vlastních statutů a řádů pro rozhodčí řízení je oprávněna jakákoli soukromá osoba „*přímo ex constitutione*“ bez nutnosti registračního nebo povolovacího aktu některého z orgánů moci veřejné, dle Lisseho nebylo rozhodnutí Vrchního soudu v Praze z výše uvedených důvodů v době svého vydání respektováno aplikační praxí. Lisse přitom reagoval zejména na diskuzní příspěvek Ladislava Derky,<sup>24</sup> jednoho z autorů předmětného judikátu Vrchního soudu v Praze, který celkem pochopitelně zastával opačné stanovisko.

Podle Františka Zoulíka byla použitelnost předpisů soukromých arbitrážních center dána smluvním ujednáním, tudíž dle jeho názoru nebylo oprávněné namítat neurčitost těchto interních předpisů, neboť dle ust. § 7 ZRŘ (ve znění účinném do 1.4.2012) nebyla dohoda o způsobu určení osob rozhodců náležitostí obsahově nezbytnou pro platnost rozhodčí smlouvy a dále se jedná v případě rozhodčí smlouvy o procesní úkon (vedoucí ke vzniku procesního vztahu), tudíž se na ni nebudou vztahovat předpisy hmotného práva o určitosti právního jednání.<sup>25</sup>

Tento názorový konflikt byl vyřešen až velkým senátem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu,<sup>26</sup> a to v jeho usnesení ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, kde se Nejvyšší soud odchýlil od svého dříve publikovaného názoru<sup>27</sup> a nově

---

<sup>21</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.7.2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008

<sup>22</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.1.2009 sp. zn. 32 Cdo 2312/2007

<sup>23</sup> LISSE, Luděk. K otázce platnosti rozhodčí smlouvy v případě neplatného určení rozhodce. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 13, s. 474

<sup>24</sup> DERKA, Ladislav. Je platná rozhodčí smlouva v případě neplatného určení rozhodce (rozhodců)? *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 6, s. 215

<sup>25</sup> ZOULÍK, František. Některé problémy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 1, s. 15

<sup>26</sup> MUZIKÁŘ, Vladimír, MUZIKÁŘOVÁ, Andrea. *Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky zejména z pohledu promlčení*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 7. července 2014 [cit. 12. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prakticke-dusledky-zastaveni-exekuce-pro-neplatnost-rozhodci-dolozky-zejmena-z-pohledu-promlzeni>>

<sup>27</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.7.2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008

definitivně rozhodl, že rozhodčí smlouva, která neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc nebo konkrétní způsob jeho určení, nýbrž pouze odkazuje na jakýsi rozhodčí řád, který byl vydán soukromou právnickou osobou odlišnou od stálého rozhodčího soudu zřízeného na základě ZRŘ, je smlouvou neplatnou podle ust. § 39 zák. č. 40/1964 Sb., obč. zákoníku, a to pro obcházení zákona. Odchýlení se od předchozí soudní praxe (včetně ustálené judikatury Ústavního soudu<sup>28</sup>) zdůvodnil velký senát Nejvyššího soudu tím, že není možné ujednání rozhodčí doložky, které odporuje zákonu a v němž je patrná snaha zhoršit postavení účastníka se slabším postavením v závazkovém vztahu, „negovat“ s ohledem na zásadu smluvní autonomie<sup>29</sup> (Petr Dobiáš přitom v této souvislosti uvedl, že logika judikátů zavrhuje řády vydávané soukromými subjekty „narází“ právě na soukromoprávní princip autonomie vůle, tedy respektu ke smluvní volnosti stran).<sup>30</sup>

Stanovisko Nejvyššího soudu poté „posvětil“ i Ústavní soud svým nálezem ze dne 1.11.2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, v němž dovedl nepřipustnost takto sjednaných rozhodčích doložek kvůli netransparentnímu způsobu určení rozhodce, v jehož důsledku má rozhodce rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti. Na straně spotřebitele došlo rovněž k omezení jeho práva bránit se žalobou podanou u civilního soudu, což v konečném důsledku vede k porušení práva na spravedlivý proces zakotveného v čl. 36 odst. 1 LZPS.<sup>31</sup> Posuzované rozhodčí doložky dle Ústavního soudu vykazovaly znaky „nepřiměřených podmínek“, a to pro narušení rovnováhy mezi účastníky řízení, které bylo natolik intenzivní, že bylo způsobitelné vyvolat na straně jednoho z účastníků (zde na straně spotřebitele) „značnou procesní nevýhodu“.<sup>32</sup>

Věřitelé se v důsledku vývoje judikatury soudů v oblasti pohledu na neplatné znění rozhodčí doložky, který trval několik let, ocitli v situaci určité právní nejistoty, kdy se jim v mezidobí tohoto vývoje podařilo získat rozhodčí nález (a tím pádem i vykonatelný exekuční titul) na základě rozhodčí doložky, o které se vzhledem k zákonné úpravě domnívali, že je sjednaná zcela v souladu s právem, v čemž byli utvrzováni i soudní rozhodovací praxí. V důsledku změny názoru Nejvyššího soudu se tito věřitelé následně ocitli v nepříjemném procesním postavení, kdy jim soudy daly jasně najevo, že původně platně sjednané rozhodčí

---

<sup>28</sup> Viz např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 339/02, sp. zn. IV. ÚS 511/03, sp. zn. III. ÚS 166/05 či sp. zn. III. ÚS 145/03

<sup>29</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010

<sup>30</sup> DOBIÁŠ, Petr. *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 32

<sup>31</sup> Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod

<sup>32</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 1.11.2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, body 22-24

doložky jsou nově považovány za neplatné, což má samozřejmě zásadní vliv i na existenci pravomocných a vykonatelných rozhodčích nálezů a na následně zahájené vykonávací řízení.

## **1.2 „Retroaktivní“ využití judikatury v oblasti neplatných rozhodčích doložek**

Na usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, reagoval Krajský soud v Brně ve svém rozsudku ze dne 27.9.2011, sp. zn. 44 Co 246/2010, v němž se zabýval nepřipustností retroaktivního využití judikatury. Dle tohoto rozsudku je nutné závěry velkého senátu Nejvyššího soudu akceptovat v další soudní praxi s ohledem na skutečnost, že účelem těchto závěrů bylo zejména sjednocení soudní praxe. Dále však Krajský soud v Brně ve svém rozhodnutí uvádí, že v tomto konkrétně posuzovaném případě bylo retroaktivní využití judikatury nepřipustné pro rozpor s dobrými mravy, jelikož posuzované jednání subjektů „*ve své době vycházelo ze shodné vůle stran a jejich přesvědčení o platnosti ujednání o rozhodčí doložce.*“ Dle soudu v době sjednání doložky mezi stranami neexistovala v oblasti způsobu určení rozhodce judikatura „*konstantní ani četná*“, tato judikatura vznikala až následně v době po sjednání posuzované rozhodčí doložky a její právní závěry byly stále nejednotné.<sup>33</sup> Podle komentáře Luboslavy Pištejové na webu epravo.cz toto rozhodnutí respektuje princip právní jistoty stran a dále princip předvídatelnosti rozhodování soudů, a to za současného respektování závěrů velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, které žádným způsobem nezpochybnuje, což dle autorky příspěvku představuje „*ideální řešení sporů týkajících se platnosti rozhodčích doložek uzavřených v době, kdy názor na tuto problematiku ještě nebyl v soudní praxi ustálen.*“<sup>34</sup>

Martin Kulhánek ve své poznámce k tomuto rozsudku Krajského soudu v Brně uvádí, že i po sjednocení judikatury usnesením velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 zůstane nevyřešená právě otázka aplikovatelnosti této judikatury i na případy, kdy byly rozhodčí doložky s chybným určením osoby rozhodce sjednány stranami ještě v době, kdy nepanovaly žádné pochybnosti o jejich platnosti a soudní praxe soustavně potvrzovala, že takové znění doložek je platné. Kulhánek dále potvrzuje ze své osobní zkušenosti rozhodce, že praxe byla v oblasti těchto rozhodčích doložek jednotná od nabytí účinnosti ZRŘ až do května roku 2009, autor uvádí, že v tomto období bylo na základě dnes již neplatných rozhodčích

---

<sup>33</sup> Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27.9.2011, sp. zn. 44 Co 246/2010

<sup>34</sup> PIŠTEJOVÁ, Luboslava. *Retroaktivní využití judikatury ve sporech ohledně platnosti rozhodčích doložek.* [online]. epravo.cz, 17. dubna 2012 [cit. 16. února 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/retroaktivni-vyuziti-judikatury-ve-sporech-ohledne-platnosti-rozhodcich-dolozek-82410.html>>



doložek vydáno možná i několik set tisíc rozhodčích nálezů. Podle Kulhánka je správné, aby soudy ve svém rozhodování preferovaly princip právní jistoty a legitimního očekávání stran posuzovaného právního vztahu, a to před „*formální aplikací*“ nově vznikající judikatury.<sup>35</sup>

Předmětný rozsudek Krajského soudu v Brně byl nicméně napaden dovoláním, o němž rozhodl Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 28.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 854/2012. Přípustnost dovolání v tomto případě Nejvyšší soud dovodil ze skutečnosti, že odvolací soud posoudil v daném případě otázku platnosti napadené rozhodčí smlouvy a dále absolutní neplatnosti právního úkonu podle ust. § 39 obč. zák. v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu. Závěr odvolacího soudu, dle něhož je dovolávání se absolutní neplatnosti právního úkonu podle § 39 obč. zák. v této rozhodované věci „*výkonem práva v rozporu s dobrými mravy podle § 3 odst. 1 obč. zák.*“, označil Nejvyšší soud za závěr nesprávný a rozhodnutí Krajského soudu v Brně jako soudu odvolacího bylo v rozsahu prvního výroku zamítajícího odvolání zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení s tím, že v tomto řízení bude rozhodující soud již vázán právním názorem soudu dovolacího.<sup>36</sup>

O pár měsíců později následovalo v jiné věci usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost namítající porušení práva na spravedlivý proces zaručeného v čl. 36 LZPS.<sup>37</sup> K tomuto porušení mělo dojít dle stěžovatelky rozhodnutím Městského soudu v Praze potvrzujícím rozhodnutí soudu prvního stupně, který usnesením zamítl námitku stěžovatelky, že by se měl spor rozhodovat v rozhodčím řízení a nikoli před civilním soudem, neboť soud prvního stupně rozhodčí doložku posoudil jako neplatnou pro rozpor s ust. § 39 obč. zák. V ústavní stížnosti bylo stěžovatelkou namítáno, že se cítí být „*ohrožena*“ sjednocující změnou judikatury Nejvyššího soudu, dle stěžovatelky došlo ke změně rozhodovací praxe, která je nepřípustná v případě, že nedošlo rovněž ke změně skutkového stavu, jedná se poté o tzv. „*overruling*“. Porušením principu zakazujícího retroaktivitu judikatury, principu právní jistoty a dále principu předvídatelného soudního rozhodování došlo ve výsledku k porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces.<sup>38</sup> S touto námitkou stěžovatelky se Ústavní soud vypořádal tak, že posuzování nepřípustnosti retroaktivity zákonného práva nelze podle něj bez dalšího použít pro retroaktivní

---

<sup>35</sup> KULHÁNEK, Martin. Krajský soud v Brně: Nepřípustnost retroaktivního využití judikatury (konkrétně k usnesení velkého senátu NS ČR ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010). *Právní rozhledy*, 2012. roč. 20, č. 3, s. 114

<sup>36</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 854/2012

<sup>37</sup> Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod

<sup>38</sup> Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11, bod 3

dopady změny soudní judikatury, Ústavní i Nejvyšší soud respektují v tomto ohledu právní principy, které tvoří „referenční aspekty jejich rozhodovací činnosti“.<sup>39</sup>

Ústavní soud přitom v odůvodnění výše uvedeného usnesení odkázal na jeho nále z dne 22.12.2010, sp. zn. III. ÚS 1275/10, v jehož právní větě je mimo jiné řečeno, že je nutné dbát i na potřebu vývoje interpretace a aplikace práva ze strany soudů, aby se zabránilo případné „strnulosti“ této soudní činnosti, která by mohla zmařit dosažení původního cíle právní regulace. Ústavní soud považuje za prioritu stálost judikatury, přičemž tuto stálost je možno „prolomit“ při splnění podmínek materiálních a procedurálních. Dle Ústavního soudu se judikatura musí přirozeně vyvíjet, přestože je každá taková změna vlastně ze své podstaty nežádoucím jevem, neboť se tím narušuje princip předvídatelnosti soudního rozhodování. Kolize mezi vývojem práva za pomoci „soudcovského dotváření“ a narušením tohoto principu je pak nutné řešit za pomoci zásady proporcionality a odklon od dosavadní judikatury musí být vždy důkladně a transparentně odůvodněn.<sup>40</sup>

Dle Jany Křiváčkové je možné chápat princip předvídatelnosti rozhodování soudů v několika různých významech, prvním z nich je pro účastníky předvídatelný postup, kterým soud dospěl ke svému rozhodnutí, aby účastníci nebyli tímto rozhodnutím překvapeni vzhledem k dosavadnímu průběhu řízení. Dále rozhodnutí nesmí být svévolným odchýlením od dosavadní judikatury, v případě nerespektování judikatury by měl soud své rozhodnutí náležitě odůvodnit a vysvětlit účastníkům. Posledním smyslem předvídatelných rozhodnutí soudů je srozumitelná a určitá právní úprava, kterou soudy při svém rozhodování aplikují.<sup>41</sup>

Pokud bychom toto vztáhli na rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11, zde bylo v odůvodnění konstatováno, že jak soud prvního stupně, tak soud odvolací v odůvodnění svých rozhodnutí předložily srozumitelné argumenty zdůvodňující, proč rozhodly o neplatnosti posuzované rozhodčí doložky a již soud v první instanci své rozhodnutí opřel o usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010.<sup>42</sup> Postup soudů byl tudíž v průběhu řízení předvídatelný, rozhodnutí se neodchylovalo svévolně od dosavadní judikatury, když byla jeho argumentace opřena o sjednocující rozhodnutí soudu vyšší instance. Jediným problematickým aspektem tedy zůstává třetí ze smyslů předvídatelných soudních rozhodnutí, a tím je existence srozumitelné a určité právní úpravy. Vzhledem k názorovým sporům ohledně platného způsobu určení osoby rozhodce zmíněných v předchozí kapitole je na

---

<sup>39</sup> Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11, bod 6

<sup>40</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 22.12.2010, sp. zn. III. ÚS 1275/10, právní věta

<sup>41</sup> KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Předvídatelnost soudního rozhodování v civilním soudním řízení – srovnání české, slovenské a německé úpravy. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 23, s. 833

<sup>42</sup> Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11, bod 5

první pohled zjevné, že právní úprava v ZRŘ<sup>43</sup> (tedy ve znění do novely přijaté zákonem č. 19/2012 Sb.<sup>44</sup>), nebyla minimálně v této oblasti srozumitelná ani určitá, což by dle Křiváčkové nemělo být na úkor účastníků řízení, tzn. adresátů těchto právních norem.<sup>45</sup>

Zároveň zde ale Křiváčková uvádí Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva *Sunday Times v. The United Kingdom*,<sup>46</sup> v němž ESLP upozorňuje, že jistota ohledně právního předpisu a předvídatelnost následků z něj plynoucích nemohou být přirozeně absolutní, což je zdůvodněno rizikem přílišné rigidity práva a neschopnosti práva přizpůsobit se změnám podmínek. Právní předpisy tudíž musí být formulovány s jistou mírou neurčitosti, přičemž následný výklad je ponechán na právní praxi. Z toho bychom logickým výkladem mohli dovodit, že určitá vágnost původního znění ZRŘ by byla v pořádku za předpokladu, že vývoj judikatury hodnotící aplikovatelnost daných právních norem by se vyvíjel v souvislosti s vývojem pohledu odborné praxe na formulaci rozhodčí doložky, případně na ochranu spotřebitele v rozhodčím řízení. Vzhledem k přijetí novely ZRŘ v roce 2012, kde byla již ochrana spotřebitele výslovně upravena, je ale jisté, že pouhý vývoj judikatury (a tím pádem nově dotvořené soudcovské právo) se v této oblasti nejevil pro praxi jako dostatečný a byla zvolena cesta práva ve formálním smyslu v novelizované verzi právního předpisu, což vlastně odpovídá kontinentálnímu chápání práva jakožto souboru zákonů, přičemž „*právní norma je ztotožňována s textem zákona*“ a soudcovská tvorba práva je v rámci kontinentální tradice „*podceňována*“.<sup>47</sup>

Pokud se vrátíme k výše zmíněnému usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11, stěžovatelka v posuzované ústavní stížnosti namítala mimo jiné porušení principu zakazujícího retroaktivitu judikatury.<sup>48</sup> Této problematice se věnoval Zdeněk Kühn ve svém článku publikovaném v *Právních rozhledech*. Podle Kühna se zásada zákazu retroaktivity vztahuje pouze na právo ve formálním smyslu, tzn. na právní předpisy s funkcí nositelů právních norem, což zdůvodňuje i pevně stanoveným časovým určením počátku a konce platnosti právních předpisů, působení právních norem je tudíž dáno „*pevnými intertemporálními pravidly*.“ Právo v materiálním smyslu dle Kühna naproti tomu nemůže být

---

<sup>43</sup> Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění účinném do 1.4.2012

<sup>44</sup> Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

<sup>45</sup> KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Předvídatelnost soudního rozhodování v civilním soudním řízení – srovnání české, slovenské a německé úpravy. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 23, s. 835

<sup>46</sup> Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26.4.1979, *Sunday Times v. The United Kingdom*. Application no. 6538/74, bod 49

<sup>47</sup> BOBEK, Michal. Role judikatury v common law a na evropském kontinentu: srovnání a rozdíly. IN BOBEK, Michal, KÜHN, Zdeněk a kol. *Judikatura a právní argumentace*. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2013, s. 66-67

<sup>48</sup> Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11, bod 6

spojeno se zásadou retroaktivity, jelikož takové právo je kombinací různorodé praxe adresátů těchto právních norem, dále praxe správní a zejména potom soudní rozhodovací praxe. Materiální právo se sice postupně vyvíjí, ale nelze u něj (na rozdíl od práva ve formálním smyslu) přesně stanovit určitý den nabytí účinnosti, a to ani v případě judikatury.<sup>49</sup>

Ačkoli tedy známe přesné datum, kdy bylo vydáno rozhodnutí Vrchního soudu sp. zn. 12 Cmo 496/2008 a následně sjednocující rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, nemůžeme s jistotou prohlásit, od kterého konkrétního data došlo ke změně ve výkladu a aplikaci právní úpravy určení osoby rozhodce dle ZRŘ. K tomu Kühn dále uvádí, že změna judikatury na základě sjednocujícího rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu je „*ideálně důsledkem předchozích trendů, které naznačují budoucí změnu právní normy (normativní nebo hodnotový konflikt uvnitř judikatury)*“, což může být dle Kühna i kritika judikatury ze strany akademiků nebo publikování rozhodnutí soudu nižší instance v oficiální sbírce<sup>50</sup> (což se v případě neplatnosti rozhodčích doložek skutečně stalo a rozhodnutí Vrchního soudu sp. zn. 12 Cmo 496/2008 bylo uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 45/2010<sup>51</sup>).

Intepretace práva ze strany soudců slouží k „*nalézání správného významu právních norem*“, pokud se tedy judikatura změní, znamená to, že dle soudů interpretovala ta předchozí judikatura právo nesprávným způsobem.<sup>52</sup> Na základě rozboru rozhodovací praxe Ústavního soudu Kühn uvádí, že podle Ústavního soudu změna judikatury na základě rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu není v zásadě v rozporu s principem právní jistoty a tudíž je možné názor vyjádřený v nové judikatuře aplikovat i na již zahájená řízení, tzn. retrospektivně<sup>53</sup> (nejedná se tedy o retroaktivitu, kterou namítala stěžovatelka v ústavní stížnosti odmítnuté usnesením Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3212/11). Od účastníků řízení ale na druhou stranu nelze rozumně očekávat, že by mohli vývoj judikatury vždy spolehlivě předpovídat a přizpůsobit se mu,<sup>54</sup> dle Ústavního soudu mohou v relativně výjimečných případech nastat i takové situace, kdy by použití nově utvořeného právního názoru na probíhající řízení vedlo k důsledkům ústavně nepřijatelným (podobně argumentoval Krajský soud v Brně ve svém

---

<sup>49</sup> KÜHN, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 6, s. 192-193

<sup>50</sup> KÜHN, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 6, s. 193

<sup>51</sup> KOCINA, Jan. Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch „soukromých rozhodčích soudů“. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 7-8, s. 48

<sup>52</sup> KÜHN, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 6, s. 193

<sup>53</sup> Tamtéž, s. 196

<sup>54</sup> Tamtéž, s. 195

rozsudku ze dne 27.9.2011, sp. zn. 44 Co 246/2010, kde odůvodnil nerespektování nové judikatury rozporem s dobrými mravy a přesvědčením stran o platnosti jejich jednání,<sup>55</sup> s čímž se však Nejvyšší soud následně neztotožnil<sup>56</sup>).

Z nálezu Ústavního soudu ze dne 5.8.2010, sp. zn. II. ÚS 3168/09 plyne závěr, že pokud k zamítnutí žaloby došlo až v důsledku následné změny právního názoru obecných soudů, resp. Nejvyššího soudu, byla tímto postupem porušena zásada předvídatelného soudního rozhodování (resp. předvídatelnosti zákona v materiálním smyslu), v daném případě bylo třeba dle Ústavního soudu přihlédnout ke změně judikatury tak, aby v občanském soudním řízení bylo dosaženo jeho účelu, tzn. aby toto řízení bylo spravedlivé a zároveň respektovalo základní práva účastníků soudního sporu.<sup>57</sup> Dle Kühna z tohoto nálezu Ústavního soudu vyplývá, že v právních vztazích horizontálních platí „*zásada incidentní retrospektivity*“ nové judikatury, což znamená, že nově vytvořený právní názor vyjádřený v judikatuře se bude aplikovat i na všechna již zahájená a probíhající řízení, přičemž výjimku z tohoto pravidla bude možno učinit jen za předpokladu specifické situace, kdy vyvstane nutnost ochrany legitimního očekávání účastníků jakožto adresátů právních norem.<sup>58</sup> Takto aplikovanou výjimku však nebude soud odůvodňovat za pomoci jím vytvořených intertemporálních pravidel, nýbrž za pomoci hmotněprávních norem, jako příklad Kühn uvádí „*nedostatek zavinění u protiprávního jednání s ohledem na výklad práva daný předchozí judikaturou, omluvitelný omyl v právu, event. zneužití práva*“.<sup>59</sup>

Dle mého názoru nebylo možné ve sporech o platnost rozhodčí doložky úspěšně odůvodnit neaplikování „nové“ judikatury, a to s ohledem na výše uvedenou zásadu incidentní retrospektivity. Takové rozhodnutí soudu by postrádalo logiku i s přihlédnutím k rovněž výše uvedenému předpokladu, že změnou judikatury dává soud najevo, že se změnil jeho výklad předmětné právní normy. Soud by totiž v takovém případě na jednu stranu jasně řekl, že určitá rozhodčí doložka je dle jeho současného názoru sice neplatná pro jasné obcházení zákona, ale jelikož došlo k uzavření rozhodčí smlouvy před vydáním sjednocujícího judikátu, soud tuto skutečnost bude ignorovat a ve svém rozhodnutí se bude tvářit, že je rozhodčí doložka v souladu s právem. V další kapitole věnující se následkům zastavení exekuce z důvodu neplatné rozhodčí doložky se ale budu zabývat problematikou hrazení nákladů zastavené exekuce oprávněným, kde by se dle mého názoru mohla nabízet buď otázka nerespektování nové

---

<sup>55</sup> Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27.9.2011, sp. zn. 44 Co 246/2010

<sup>56</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 854/2012

<sup>57</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 5.8.2010, sp. zn. II.ÚS 3168/09, bod 23

<sup>58</sup> KÜHN, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 6, s. 196

<sup>59</sup> Tamtéž, s. 194

judikatury právě pro nedostatek zavinění ze strany oprávněného (s ohledem na výklad práva obsažený v předchozí judikatuře), nebo alespoň použití moderačního práva odůvodněné dobrými mravy.

## 2 Postup při zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky

### 2.1 V jakém okamžiku exekučního řízení lze zkoumat neplatnost rozhodčí doložky

Po sjednocujícím usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, který jasně stanovil, že určitý druh rozhodčích doložek jen neplatný pro obcházení zákona,<sup>60</sup> vyvstala celkem logicky otázka ohledně praktických důsledků neplatnosti takové rozhodčí doložky, na jejímž základě byl vydán vykonatelný rozhodčí nález a následně zahájeno exekuční řízení k vymožení jím přiznané pohledávky. Jako problematická se jevila zejména otázka, zda vůbec může exekutor sám zkoumat platnost rozhodčí doložky a tím pádem i vykonatelnost rozhodčího nálezu jakožto exekučního titulu i poté, co bylo exekuční řízení již zahájeno.

Účinky pravomocného a vykonatelného soudního rozhodnutí jsou doručenému rozhodčímu nálezu přiznány zákonem, konkrétně v ust. § 28 odst. ZRŘ (pouze v případě, že si strany sjednaly dle § 27 ZRŘ možnost přezkumu rozhodčího nálezu ze strany jiných rozhodců, nastanou účinky právní moci a vykonatelnosti až marným uplynutím lhůty, která byla stanovena pro podání žádosti o takový přezkum nálezu). Splnění podmínky formální i materiální vykonatelnosti nálezu a dále skutečnosti, že rozhodčí nález vydali rozhodci k tomu oprávnění, má soud povinnost zkoumat již před nařízením výkonu rozhodnutí<sup>61</sup> (v případě exekuce má exekutor tuto povinnost ve fázi před provedením exekuce). Dle Barbory Kvardové by se měl jak exekuční soud, tak exekutor při zkoumání splnění zákonem stanovených podmínek pro vedení exekučního řízení v případě, že je exekučním titulem rozhodčí nález, soustředit mimo jiné i na platnost rozhodčí doložky, na jejímž základě byl předmětný rozhodčí nález vydán. Autorka k tomu cituje usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27.4.2014, sp.zn. 24 Co 3/2011, podle kterého jsou exekuční soud i exekutor oprávnění vyžádat si spis od orgánu nebo osoby, která vydala exekuční titul (zde tedy rozhodce), pokud je jejich účelem přezkum splnění předpokladů stanovených zákonem pro vedení exekuce. Subjekty, které vydaly exekuční titul, mají potom povinnost zapůjčit jejich spisové materiály vztahující se k tomuto rozhodnutí k rukám soudu (nebo k rukám exekutora).<sup>62</sup>

Jaké možnosti má ale soud (potažmo exekutor) v době, kdy již exekuce nějakou dobu řádně probíhá? Původně zastával Nejvyšší soud takový názor, že by se proti neplatné rozhodčí

---

<sup>60</sup> Usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010

<sup>61</sup> MEDKOVÁ, Vladimíra. Exkurz: rozhodčí nález a rozhodčí řízení. *Komorní listy*, 2011, č. 1, s. 36.

<sup>62</sup> KVARDOVÁ, Barbora. Přezkum platnosti rozhodčí doložky v rámci exekučního řízení. *Komorní listy*, 2014, č. 1, s. 21

doložce mohl bránit pouze povinný (žalovaný), a to podáním žaloby na zrušení již vydaného rozhodčího nálezu.<sup>63</sup> Později ale situaci zkomplikoval Ústavní soud, v jehož praxi se objevil odlišný názor, podle něhož jednak v případě vydání rozhodčího nálezu rozhodcem, který byl určen netransparentními pravidly, nelze akceptovat ani výsledný rozhodčí nález,<sup>64</sup> a dále lze dle Ústavního soudu otázku nedostatku pravomoci rozhodce zkoumat i v průběhu exekučního řízení.<sup>65</sup>

Poměrně nejasnou situaci vyřešil opět až velký senát občanskoprávního a obchodněprávního kolegia Nejvyššího soudu, a to v usnesení ze dne 10.7.2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, v němž přijal závěr, že v případě vydání rozhodčího nálezu rozhodcem, který nebyl vybrán podle „*transparentních pravidel*“ (resp. se jednalo o rozhodce určeného právnickou osobou odlišnou od stálého rozhodčího soudu zřízeného na základě zákona), není možné akceptovat rozhodčí nález vydaný na základě rozhodnutí takto vybraného rozhodce. V důsledku této skutečnosti by takto vydaný rozhodčí nález nebyl způsobilým exekučním titulem dle ust. § 40 odst. 1 písm. c) EŘ. K tomu Nejvyšší soud dále uvádí, že v případě, kdy byla exekuce zahájena na základě takto vydaného rozhodčího nálezu a je v ní pokračováno, je nutné exekuci zastavit v každém jejím stádiu dle ust. § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř., a to pro nedostatek pravomoci na straně orgánu, kterým byl tento exekuční titul vydán. Dle Nejvyššího soudu ZRŘ tedy nevylučuje zkoumání otázky nedostatku pravomoci rozhodce v průběhu exekučního řízení, přičemž takový závěr je nutno přijmout bez ohledu na to, zda namítal povinný neplatnost rozhodčí doložky již v průběhu rozhodčího řízení, či nikoliv.<sup>66</sup>

Se závěrem Nejvyššího soudu se následně ztotožnil i Ústavní soud v nálezu ze dne 7.9.2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12, kde je rovněž řečeno, že ZRŘ nevylučuje přezkum pravomoci rozhodců i v průběhu exekučního řízení, přičemž výběr rozhodce podle netransparentních pravidel vede nutně k tomu, že nemůže být akceptovatelné ani výsledné rozhodnutí tohoto rozhodce o sporu.<sup>67</sup> Podobně se v této věci vyjádřil Ústavní soud i v nálezu ze dne 24.10.2013, sp. zn. III. ÚS 562/2012, v němž opět zopakoval, že nedostatek pravomoci na straně rozhodce lze zkoumat také v rámci probíhajícího exekučního řízení, a to i v případě, že povinný nenamítal neplatnost rozhodčí doložky již v průběhu rozhodčího řízení.<sup>68</sup>

---

<sup>63</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006. Obdobně i Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.8.2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008 a Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.7.2011, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011

<sup>64</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 3.4.2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11

<sup>65</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 27.9.2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12

<sup>66</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2013, sp.zn. 31 Cdo 958/2012

<sup>67</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 27.9.2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12

<sup>68</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 24.10.2013, sp. zn. III. ÚS 562/2012



Dle mého názoru se jedná o závěr zcela logický s ohledem na skutečnost, že sjednocující judikatura v oblasti neplatnosti rozhodčích doložek se vztahuje i na případy těch rozhodčích řízení, která proběhla ještě v době před vydáním předmětných judikátů, tedy zhruba do roku 2009. O neplatnosti rozhodčí doložky tehdy nemohl povinný v průběhu těchto starších řízení s jistotou vůbec nic vědět, a i kdyby snad tuto neplatnost tvrdil, nenašel by pro svou obranu pravděpodobně žádná relevantní soudní rozhodnutí, o která by takovou obranu mohl s úspěchem opřít. Z pohledu povinného (který byl často spotřebitelem), by se tedy jevilo jako nespravedlivé, pokud by nyní soudní judikatura prohlásila, že určité rozhodčí doložky jsou neplatné, tudíž rozhodčí nález vydaný na jejich základě nemůže být způsobilým exekučním titulem, zároveň by ale povinnému neumožnila probíhající exekuci z tohoto důvodu zastavit, jelikož tato exekuce již byla zahájena a povinný se v předcházejícím rozhodčím řízení nijak nebránil.

### 2.1.1 Ochrana práv věřitele

Takto zásadní změny v judikatuře soudů měly samozřejmě dopad na situaci věřitelů, kteří se i přes námitky narušení principu právní jistoty a legitimního očekávání měli dle soudů ocitnout na začátku celého procesu vymáhání jejich pohledávek.<sup>69</sup> Jakým způsobem by ale mělo dojít v průběhu exekuce k jejímu zastavení a jaké možnosti dalšího uplatnění své pohledávky vlastně věřiteli zůstaly?

V době přijetí předmětné judikatury se nejednalo o žádný okrajový problém, rozhodčí doložky byly ve smlouvách se spotřebiteli využívány velmi často,<sup>70</sup> přičemž v těchto doložkách bylo určení osoby rozhodce prováděno právě zvolením tzv. „*appointing authority*“, což znamenalo svěřením pravomoci určitému arbitrážnímu centru fungujícímu jako soukromý subjekt, nikoli jako stálý rozhodčí soud vzniklý na základě zákona. Tato arbitrážní centra začala dle Lisseho vznikat v důsledku „*neliberálního právního prostředí*“, které prakticky neumožňovalo založit nový stálý rozhodčí soud, zároveň ale právní předpisy jednotlivým rozhodcům nijak nezakazovaly sdružování v právnických osobách různých forem (např. obchodní společnosti nebo občanská sdružení). Takto vzniklé právnické osoby si vytvářely vlastní řády a statuty upravující jejich činnost společně se seznamy rozhodců, plnily i další

---

<sup>69</sup> MUZIKÁŘ, Vladimír, MUZIKÁŘOVÁ Andrea. *Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky zejména z pohledu promlčení*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 7. července 2014 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prakticke-dusledky-zastaveni-exekuce-pro-neplatnost-rozhodci-dolozky-zejmena-z-pohledu-promlzeni?beowser=full>>

<sup>70</sup> MACKOVÁ, Alena. Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 1-2, s. 36

úlohy povahy spíše administrativní a hospodářské – to vše se souhlasem soudní judikatury, která v jejich fungování neviděla žádný problém.<sup>71</sup>

Věřitelé tudíž neměli důvod nedůvěřovat těmto arbitrážním centrům, svěřovali jim k rozhodování své spory a na základě vydaných rozhodčích nálezů poté vedli exekuční řízení. Situace, v níž se poté věřitelé ocitli v důsledku názorového obratu v judikatuře soudů, dle Ladislava Derky příliš „nezavání právním státem“;<sup>72</sup> Derka k tomu dále uvádí, že rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 v době vydání jen kopírovalo rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie známé pod názvem Asturcom. V tomto případě spotřebitel nepodal v původním řízení ve lhůtě k tomu určené proti rozhodčímu nálezu žalobu na neplatnost,<sup>73</sup> Soudní dvůr ale nakonec rozhodl tak, že soud příslušný rozhodovat o výkonu rozhodčího nálezu má pravomoc i k posouzení neplatnosti rozhodčí doložky (na jejímž základě byl vydán vykonatelný rozhodčí nález), pokud se jedná o případ, kdy byla rozhodčí smlouva uzavřena mezi spotřebitelem a prodávajícím a rozhodčí doložka odporuje vnitrostátním kogentním pravidlům.<sup>74</sup> Skutečnost, že následně vydané rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 „okopírovalo“ argumentaci Soudního dvora Evropské unie, je podle mého názoru jen důsledkem respektování funkce Soudního dvora spočívající v dohledu nad jednotným výkladem a aplikací unijního práva v rozhodovací praxi členských států a dále dohledem nad tím, aby tento výklad zároveň „odpovídal duchu evropské integrace“.<sup>75</sup>

Derka vidí problém rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 v jeho časové působnosti, podle něj by k ochraně povinného (pokud se jedná o spotřebitele) postačoval postup upravený v ust. § 35 ZRŘ ve znění novely účinné od 1.4.2012,<sup>76</sup> dle druhého odstavce tohoto ustanovení je soud povinen vyzvat spotřebitele v postavení povinného, aby podal návrh na zrušení rozhodčího nálezu do 30 dnů od podání návrhu na zastavení exekuce. V případě, že povinný tento postup nevyužije, rozhodčí nález nebude zrušen, budou zachovány jeho účinky pravomocného a vykonatelného rozhodnutí a tím pádem bude vykonán v rámci exekučního řízení. Podle Derky je chybou aplikovat rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012

---

<sup>71</sup> LISSE, Luděk. K otázce platnosti rozhodčí smlouvy v případě neplatného určení rozhodce. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 13, s. 473

<sup>72</sup> DERKA, Ladislav. Rozhodčí nález vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky není nicotný právní akt. IN BĚLOHLÁVEK, Alexandr, KOVÁŘOVÁ, Daniela, HAVLÍČEK, Karel (ed). *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi*. Praha: Havlíček Brain Team, 2015, s. 67

<sup>73</sup> Rozsudek Soudního dvora ze dne 6.10.2009, C-40/08-Asturcom Telecomunicaciones SL proti Cristina Rodríguez Nogueira, bod 40

<sup>74</sup> Tamtéž, bod 55

<sup>75</sup> BLAHUŠIAK, Igor. *Judikatura ESD*. [online]. eurosokop.cz [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<https://www.eurosokop.cz/106/sekce/judikatura-esd/#>>

<sup>76</sup> Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

i na exekuční řízení, která byla zahájena po 1.4.2012, jelikož v těchto případech jsou spotřebitelé v postavení povinných dostatečně chráněni postupem podle ust. § 35 ZŘS.

S názorem Derky lze souhlasit za situace, že bychom se striktně drželi zásady *vigilantibus iura skripta sunt* a předpokládali, že spotřebitelé jsou si vědomi změny judikatury soudů v oblasti neplatnosti rozhodčích doložek a jsou tudíž nejen obeznámeni s tím, že rozhodčí doložka, s níž ve smlouvě souhlasili, je neplatná, ale zároveň také znají postup, který jim umožňuje ZRŘ pro případ, že se budou domáhat zrušení rozhodčího nálezu nebo zastavení exekuce. Domnívám se, a to i na základě vlastních zkušeností z praxe v advokátní kanceláři, že v případě spotřebitelů (a mnohdy i podnikatelů) nemajících žádné základy právního vzdělání, je celé rozhodčí řízení něčím naprosto neznámým, absolutně se neorientují v procesní úpravě jak rozhodčího, tak exekučního řízení, a představa, že by každý z nich vyhledal ve složité situaci odbornou právní pomoc, je bohužel naivní (což potvrzuje ve svém článku k aktuální právní úpravě rozhodčího řízení i Tomáš Horáček<sup>77</sup>). Zaráží mne, že si Ladislav Derka, jakožto praktikující soudce na Vrchním soudě v Praze, tuto skutečnost neuvědomuje. Dle mého názoru je tedy povinností soudu, případně exekutora, zkoumat neplatnost rozhodčí doložky v rozhodčím řízení a poté exekuci zastavit i bez návrhu povinného, v souladu s účelem právní úpravy, která má spotřebitele chránit.

K tomu se vyjádřil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 12.1.2016, sp. zn. II. ÚS 2732/15, v němž ohledně zásady „*bdělým náležejí práva*“ konstatoval, že se v tomto případě sice nesporně jedná o zásadu ustálenou a rozvíjenou v moderním právním státě, která vnímá v právních vztazích subjekty „*jako emancipované jedince*“, povinné aktivně bránit svá práva a nespolehat se na ochranu „*paternalistického státu*“, na druhou stranu nemůže být aplikace této zásady „*samoúčelná a ve svém jádru rozporná s principy spravedlnosti*“. Psané právní normy je dle Ústavního soudu nutno vykládat takovým způsobem, aby se tento výklad jevil jako rozumný a spravedlivý, tudíž i aplikace zásad právního řádu musí odpovídat „*parametrům spravedlnosti*“, <sup>78</sup> což je dle mého názoru možné vztáhnout i na tento případ a odporovat tak argumentaci vyjádřené v článku Ladislava Derky.<sup>79</sup>

---

<sup>77</sup> HORÁČEK, Tomáš. *Nové aspekty ochrany spotřebitele*. [online]. pravni prostor.cz, 28. července 2016 [cit. 24. února 2017]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/nove-aspekty-ochrany-spotrebitele>>

<sup>78</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 12.1.2016, sp. zn. II. ÚS 2732/15, bod 35

<sup>79</sup> DERKA, Ladislava. Rozhodčí nález vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky není nicotný právní akt. IN BĚLOHLÁVEK, Alexandr, KOVÁŘOVÁ, Daniela, HAVLÍČEK, Karel (ed). *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi*. Praha: Havlíček Brain Team, 2015, s. 67

## 2.2 Neplatnost rozhodčí doložky ve smlouvách se spotřebiteli

Při sporech o neplatnost rozhodčí doložky byla oprávněnými používána argumentace postavená na skutečnosti, že se v případě sjednocujícího rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 jednalo o spor mezi podnikatelem a spotřebitelem, tudíž se tento judikát nepoužije na právní vztahy mezi podnikateli, jelikož se dle jejich názoru v takovém případě jedná o věc zcela odlišnou po právní i skutkové stránce.<sup>80</sup> Nejvyšší soud ovšem ve svém rozsudku ze dne 23.2.2013, sp. zn. 23 Cdo 373/2011, konstatoval, že podstata neplatnosti rozhodčí doložky podle § 39 obč. zák. nespočívá v ochraně spotřebitele (nebo obecně slabší strany), nýbrž v obcházení zákona o rozhodčím řízení.

Tento argument dle mého názoru odpovídá výkladu rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 jeho smyslem a účelem. Ačkoli se v tomto rozhodnutí jednalo o spor mezi spotřebitelem a podnikatelem, odůvodnění Nejvyššího soudu je skutečně založeno na neplatnosti doložky pro obcházení zákona a „kopírování“ činnosti stálých rozhodčích soudů založených na základě ZRŘ, neargumentuje zde ale potřebou ochrany spotřebitele.<sup>81</sup> Z toho je možno teleologickým výkladem<sup>82</sup> dovést, že cílem Nejvyššího soudu bylo zabránit soukromým osobám (fungujícím jako arbitrážní centra) vykonávat stejné funkce jako stálé rozhodčí soudy, jelikož na rozdíl od nich nepodléhají tyto soukromé osoby přísné právní regulaci. Tento závěr potvrzuje i novela ZRŘ účinná od 1.4.2012 (a reagující tedy na judikatorní změny), která obsahovala mnoho jiných institutů sloužících k ochraně spotřebitele.<sup>83</sup>

Zajímavé je potom v této věci sledovat rozhodování soudů nižší instance v praxi. Okresní soud v Chebu ve svém sdělení ze dne 13.2.2015 (vzniklém tedy dva roky od vydání výše zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010) uvádí, že o podnětu soudního exekutora na zastavení exekuce nebude tento soud vůbec rozhodovat, neboť je dle názoru soudu posuzovaná rozhodčí doložka platná z toho důvodu, že se jedná o spor mezi podnikateli.<sup>84</sup> Krajský soud v Plzni v usnesení ze dne 21.5.2015, č. j. 13Co 155/2015-73, změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že se exekuce nezastavuje, jelikož rozhodčí nález v této věci nebyl vydán ve sporu ze spotřebitelské smlouvy.<sup>85</sup> O měsíc později ve skutkově

---

<sup>80</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.2.2013, sp. zn. 23 Cdo 3737/2011, argumentace dovolatele

<sup>81</sup> v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28.5.2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ani v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, se s pojmem „spotřebitel“ vůbec neoperuje

<sup>82</sup> MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 159

<sup>83</sup> OLÍK, Miloš, ČÁP, Michal. Konec rozhodčího řízení mezi spotřebitelem a podnikatelem v České republice. *Právní rádce*, 2011, roč. 24, č. 11, s. 38-39

<sup>84</sup> Sdělení Okresního soudu v Chebu 13.2.2015, sp.zn. 13 Nc 5279/2007

<sup>85</sup> Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 21.5.2015, č. j. 13Co 155/2015-73

prakticky shodné věci (tzn. právní vztah mezi podnikateli) vydal Krajský soud v Praze usnesení ze dne 22.6.2015, č. j. 17 Co 484/2015, v němž naopak potvrdil rozhodnutí okresního soudu o zastavení exekuce.<sup>86</sup>

Z toho je patrné, že nižší soudy mají problém s respektováním judikatury Nejvyššího soudu, kterou si vykládají poměrně libovolně. Takovým postupem ale výrazným způsobem narušují právní jistotu věřitele, který nemá jinou možnost, než podat u místně příslušného krajského soudu odvolání proti zastavení exekuce a poté doufat, že bude mít štěstí a zrovna tento soud vykládá judikaturu Nejvyššího soudu způsobem pro věřitele příznivějším, což je dle mého názoru absurdní a v právním státě neakceptovatelné.

### 2.2.1 Právní úprava od 1.12.2016

Novela ZRŘ účinná od roku 2012<sup>87</sup> vnesla do zákona několik zásadních ustanovení k ochraně spotřebitele, která reagovala na judikaturu soudů v oblasti neplatných rozhodčích doložek pro netransparentní určení rozhodců. Jednalo se například o nutnost samostatného sjednání rozhodčí smlouvy vedle smlouvy hlavní, povinnost rozhodce podat spotřebiteli potřebné informace a vysvětlení, a zejména rozšíření možností zrušení rozhodčího nálezu soudem,<sup>88</sup> čemuž se budu věnovat v následující kapitole. Pokud se ale podíváme na aktuální novelizované znění ZRŘ,<sup>89</sup> je na první pohled patrná změna v koncepci rozhodčích doložek. Hned v ust. § 2 odst. 1 je totiž výslovně vyloučeno sjednání doložky ve sporech ze smluv uzavřených mezi spotřebitelem a podnikatelem, jinak řečeno nebude tento typu sporů nadále vůbec arbitrovatelný.<sup>90</sup> Na to reaguje i změna v ust. § 3 ZRŘ, kde došlo ke zrušení odst. 3 až 6 upravujících podmínky, za nichž bylo možné uzavřít rozhodčí smlouvu se spotřebitelem před přijetím novely. Podobně došlo logicky ke zrušení všech dalších ustanovení ZRŘ, která se týkala rozhodčího řízení mezi spotřebitelem a podnikatelem,<sup>91</sup> aby celá systematika zákona byla po novele v souladu s ust. § 2 ZRŘ.

Důvodem absolutního zákazu sjednání rozhodčí doložky v těchto právních vztazích by mělo být zneužívání řízení před rozhodci a dále údajně časté výskyty vztahu mezi rozhodci a

---

<sup>86</sup> Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 22.6.2015, č.j. 17 Co 484/2015

<sup>87</sup> Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

<sup>88</sup> TOMSA, Miloš. K problematice právní úpravy rozhodčího řízení. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 9, s. 267

<sup>89</sup> ve znění novely přijaté Zákonem č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném od 1.12.2016

<sup>90</sup> OLÍK, Miloš, ČÁP, Michal. Konec rozhodčího řízení mezi spotřebitelem a podnikatelem v České republice. *Právní rádce*, 2011, roč. 24, č. 11, s. 38

<sup>91</sup> Zrušují se ust.: § 4 odst. 3, § 8 odst. 3, § 15 odst. 2 se poslední věta, § 25 odst. 2 poslední věta, § 25 odst. 3 poslední věta, § 31 písm. g) a h), §32 odst. 1 poslední věta, § 32 odst. 3), § 33 poslední věta, § 34 v odst. 1 se zrušují slova „g) nebo h)“, § 34 odst. 3, § 35 odst. 1 písm. b), celá část šestá včetně nadpisu (týká se seznamu rozhodců vedeného ministerstvem)

věřiteli, což mohlo mít pro spotřebitele negativní následky a zároveň nemohl o této skutečnosti vědět, tudíž ji ani nijak prokázat a použít na svou obranu. Nutno ale říci, že už minulá právní úprava<sup>92</sup> významným způsobem zpřísnila podmínky, za nichž mohli být ustanoveni rozhodci ve sporech se spotřebiteli. Takto vybraným rozhodcům ukládala např. informační povinnost ve vztahu ke stranám sporu o počtu všech případů, které již v minulosti rozhodovali pro jednu ze stran, zákon ukládal pro sjednávání smluv se spotřebiteli i další podmínky, které rozhodce (i podnikatele) značně limitovaly a sloužily k ochraně spotřebitelů.<sup>93</sup>

Vzhledem k tomu se zdůvodnění přijaté novely upravující absolutní zákaz sjednání rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských sporech jeví poněkud zvláštní, předkladatel novely nijak nepodložil své tvrzení, že v praxi nebylo znění ZRŘ (účinné od 1.4.2012) se všemi jeho zpřísnujícími podmínkami dodržováno a spotřebitelé byli dál rozhodčím řízením „ohrožováni“.<sup>94</sup> Novela byla přijata bez předchozí diskuze s odbornou veřejností, podle všeho neexistuje k návrhu této právní úpravy ani důvodová zpráva.<sup>95</sup> Poslanec Jaroslav Klačka k tomu při projednávání v poslanecké sněmovně například bez dalšího vysvětlení pouze uvedl, že cílem novely je postavit se „proti řetězci věřitel-rozhodce-exekutor“.<sup>96</sup> O informovanosti poslanců ohledně rozhodčího řízení asi jasně vypovídá příspěvek k druhému čtení návrhu zákona od poslance Václava Votavy, v němž uvedl, že „je určitě neblahá zkušenost právě s těmito doložkami (...). A ono opravdu v minulosti byla řada případů, kdy ty lidi vysloveně oškubali vlivem toho rozhodčího řízení (...), objevili se občas tací, kteří prostě toho využili a byli třeba i domluveni s tím věřitelem. To pravda je. Ono došlo k určitému omezení těch rozhodčích doložek, ale myslím si, že tady úplně to vyloučení namísto je. Samozřejmě je tady soud atd., takže v tomto případě bych to bral jako docela dobrou věc.“<sup>97</sup>

Aktuální novela ZRŘ se jeví přinejmenším neobvykle i ve světle zahraničních právních úprav, které s rozhodčími doložkami ve smlouvách se spotřebiteli nevidí zásadní problém a

---

<sup>92</sup> ve znění novely přijaté zákonem č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

<sup>93</sup> *Zákaz sjednávání rozhodčích doložek mezi podnikateli a spotřebiteli*. [online]. ak-pr.cz, 31. října 2016 [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<http://ak-pr.cz/cs/zakaz-sjednavani-rozhodcich-dolozek-mezi-podnikateli-a-spotrebiteli/>>

<sup>94</sup> Tamtéž.

<sup>95</sup> OLÍK, Miloš, ČÁP, Michal. Konec rozhodčího řízení mezi spotřebitelem a podnikatelem v České republice. *Právní rádce*, 2011, roč. 24, č. 11, s. 40

<sup>96</sup> KLAŠKA, Jaroslav. *Vládní návrh zákona o spotřebitelském úvěru/sněmovní tisk 679/ - druhé čtení* (stenozáznam části projednávání bodu pořadu schůze). [online]. psp.cz, 19. dubna 2016 [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/bqbs/b17502101.htm>>

<sup>97</sup> VOTAVA, Václav. *Vládní návrh zákona o spotřebitelském úvěru/sněmovní tisk 679/ - druhé čtení* (stenozáznam části projednávání bodu pořadu schůze). [online]. psp.cz, 19. dubna 2016 [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/bqbs/b17502101.htm>>

postačuje jim úprava různě přísných zvláštních podmínek takového řízení bez nutnosti jej úplně vylučovat, a to i s ohledem na nesporné výhody, které tento druh řízení přináší.<sup>98</sup>

Důležitá jsou přechodná ustanovení k novele ZRŘ,<sup>99</sup> v nichž je stanoveno, že platnost rozhodčích smluv se bude nadále posuzovat podle ZRŘ v tom znění, které bylo účinné v době jejich uzavření, a dále že rozhodčí řízení, která byla zahájena na základě rozhodčích smluv uzavřených před 1.12.2016, se budou nadále projednávat a rozhodovat podle dosavadních právních předpisů. Z toho jasně vyplývá, že judikatura v oblasti neplatných rozhodčích doložek a zejména zastavení exekuce (případně i povinnosti hradit náklady takto zastavené exekuce), je stále aktuální vzhledem k množství dříve uzavřených rozhodčích doložek, vydaných rozhodčích nálezů a vedených exekučních řízení.

### **2.3 Právní úprava zastavení exekučního řízení pro neplatnost rozhodčí doložky**

Ačkoli je rozhodčí řízení z hlediska právního systému autonomní oblastí a strany uzavírající rozhodčí smlouvu se tímto rozhodly jejich případný spor vyjmout z rozhodovací pravomoci obecných soudů (a tím značně omezily možnost soudní moci do jejich sporu zasahovat), rozhodovací činnost obecných soudů se rozhodčího řízení přesto stále významně dotýká.<sup>100</sup> Především se tak děje v případě institutu zrušení rozhodčího nálezu soudem a dále v případě řízení o zastavení již nařízeného výkonu rozhodnutí (nebo již zahájené a prováděné exekuce).

Ke zrušení rozhodčího nálezu pro neplatnost rozhodčí doložky může dojít na základě ust. § 31 písm. b) ZRŘ,<sup>101</sup> dle něhož soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže je rozhodčí smlouva z jiných důvodů neplatná (myšleno z jiných důvodů než že ve věci nelze rozhodčí smlouvu vůbec uzavřít, tzn., že není splněna podmínka arbitrability sporu,<sup>102</sup> což se od 1.12.2016 týká i sporů mezi spotřebiteli a podnikateli), dále soud rozhodčí nález zruší, pokud byla rozhodčí smlouva zrušena nebo se vůbec nevztahuje na danou věc. Judikatura dovodila, že „jiným důvodem“ neplatnosti rozhodčí smlouvy je právě neplatnost rozhodčí

---

<sup>98</sup> OLÍK, Miloš, ČÁP, Michal. Konec rozhodčího řízení mezi spotřebitelem a podnikatelem v České republice. *Právní rádce*, 2011, roč. 24, č. 11, s. 39

<sup>99</sup> ve znění novely přijaté Zákonem č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném od 1.12.2016

<sup>100</sup> KORDAČ, Zbyšek. Přehled rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR vztahujících se k problematice rozhodčího řízení s komentářem (za období leden 007 – únor 2008). *Bulletin advokacie*, 2008, č. 6, s. 43

<sup>101</sup> ve znění novely přijaté Zákonem č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném od 1.12.2016

<sup>102</sup> PETERKOVÁ, Kamila. *Arbitrabilita sporu v rozhodčím řízení*. [online]. *pravni prostor.cz*, 19. února 2015 [cit. 17. února 2017]. Dostupné na <<http://www.ppravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/arbitrabilita-sporu-v-rozhodcim-rizeni>>

doložky odkazující na soukromé arbitrážní centrum, a to pro obcházení zákona. Důležité je, že na rozdíl od důvodu pro zrušení nálezu podle písm. a) tohoto ustanovení, je soud v případech spadajících pod důvod b) povinen zkoumat, zda byl tento jiný důvod neplatnosti rozhodčí smlouvy uplatněn již v průběhu rozhodčího řízení (tzn. ještě před vydáním rozhodčího nálezu). V právní úpravě rozhodčího řízení účinné do 1.12.2016 byla upravena výjimka z tohoto ustanovení, a to v případě sporů se spotřebiteli. Jinak by v případě neuplatnění tohoto důvodu v rozhodčím řízení došlo k prekluzi důvodu zrušení rozhodčího nálezu dle písm. b), a to v souladu s § 33 ZRŘ.

Dle komentáře k ZRŘ<sup>103</sup> od Alexandra Bělohlávka se nejedná v případě zrušení rozhodčího nálezu ze strany soudu (upraveného v ust. § 31 ZRŘ) o opravný prostředek proti pravomocnému rozhodčímu nálezu (a to ani v případě použití důvodu dle ust. § 31 písm. g) ve spotřebitelských sporech upraveného v ZRŘ ve znění účinném do 1.12.2016, byť se zde jednalo o určitý přezkum ve věci samé<sup>104</sup>). Účelem tohoto institutu je možnost, aby k soudnímu přezkumu splnění podmínek pro projednání věci v rozhodčím řízení mohlo dojít v rámci jiného řízení, než je řízení o výkonu rozhodnutí<sup>105</sup> (v praxi tedy zejména exekuční řízení). Komentář od jiného kolektivu autorů k tomu ale naopak uvádí, že se nejedná o pravomoc přezkumnou, nýbrž kontrolní, jelikož soudy mohou splnění podmínek pouze kontrolovat a nikoli rozhodčí nálezy přezkoumávat po věcné stránce.<sup>106</sup> Žalobce, tj. strana navrhuující zrušení rozhodčího nálezu, musí unést důkazní břemeno i břemeno tvrzení ohledně důvodů, pro něž je požadováno zrušení nálezu (v ZRŘ ve znění účinném do 1.12.2016 existovala výjimka ve sporech spotřebiteli a povinnost soudu přezkoumat ex officio, zda nejsou dány důvody pro zrušení nálezu dle § 31 písm. a) až d) nebo písm. h) ZRŘ i bez toho, že by musely být tyto důvody tvrzeny nebo jakkoli dokazovány).<sup>107</sup>

Dle komentáře od Bělohlávka je dále nutno vzít v potaz, že rozhodčí nález se stane exekučním titulem bez nutnosti dalšího rozhodnutí soudu o uznání výroku ještě před nařízením výkonu rozhodnutí (nebo ve fázi před provedením exekuce),<sup>108</sup> což je podle něj jeden z důvodů pro umožnění přezkumu rozhodčího nálezu jak soudem v rámci institutu zrušení rozhodčího

---

<sup>103</sup> v jeho znění před velkou novelou přijatou zákonem č. 19/2012 Sb. a účinnou od 1.4.2012 do 1.12.2016

<sup>104</sup> BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1061

<sup>105</sup> BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 231

<sup>106</sup> OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 184 (JANOUŠEK, Martin)

<sup>107</sup> BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1066

<sup>108</sup> BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 232



nálezu dle výše citovaného ust. § 31 ZRŘ, tak v možnosti zastavení již nařízeného výkonu rozhodnutí upraveného v ust. § 35 ZRŘ, přičemž účel těchto institutů je dle komentáře velmi podobný a jejich úprava vychází z mezinárodně uznávaných standardů.<sup>109</sup> Z pohledu strany zavázané rozhodčím nálezem k plnění (můžeme říci „slabší“ strany) je ale dle mého názoru mezi těmito instituty podstatný rozdíl, a to zejména v časovém hledisku možnosti přezkumu.

Pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu soudem je v ust. § 32 ZRŘ stanovena lhůta tří měsíců, která začíná běžet od okamžiku doručení předmětného nálezu té straně, která se domáhá jeho zrušení. Úprava účinná do 1.12.2016 opět připouštěla výjimku v případě sporů ze spotřebitelských smluv, u nich stanovila v případě podání návrhu na zrušení nálezu spotřebitelem povinnost soudu přezkoumat ex officio, zda není dán ve věci důvod pro zrušení rozhodčího nálezu na základě § 31 písm. a) až d) nebo písm. h), tzn. i z důvodu neplatné rozhodčí doložky pro obcházení zákona. V této právní úpravě viděl Málek riziko zneužívání ze strany spotřebitelů, k jejichž ochraně slouží, jelikož ti tak mohli zůstat po dlouhou dobu v řízení nečinní, a přesto pak požadovat ochranu ze strany soudu.<sup>110</sup>

Zákon nepřiznává podání takového návrhu odkladný účinek bez dalšího, navrhovatel si může o odklad předmětného rozhodnutí sám zažádat, pokud by mu při neprodleném výkonu nálezu mohla vzniknout závažnější újma, nebo „*jestliže je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možné usuzovat, že je důvodný*“. V případě spotřebitelů měl dle minulé právní úpravy (účinné do 1.12.2016) soud povinnost vždy zkoumat, zda nejsou dány důvody pro odklad vykonatelnosti, a to i bez návrhu spotřebitele. Navíc musel o tomto odkladu vykonatelnosti soud rozhodnout do sedmi dnů od podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, přičemž po tuto dobu nebylo možné nálezu vykonat.

Dle komentáře od Bělohávků se v ust. § 32 ZRŘ jedná o lhůtu zákonnou, tudíž není možné její prominutí dle ust. § 58 odst. 1 OSŘ. V případě posouzení, zda navrhovateli hrozí neprodleným výkonem rozhodčího nálezu závažná újma, bude tento navrhovatel povinen přesně uvést, o jakou újmu by se mělo jednat a z jakých konkrétně vymezených okolností vyvozuje svou obavu. Podle Bělohávků nebude pravděpodobně (s ohledem na obvyklou soudní praxi) postačovat pouhé uvedení výše částky, která by mohla být na navrhovateli

---

<sup>109</sup> BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 233

<sup>110</sup> MÁLEK, Petr. Zrušení rozhodčího nálezu soudem a zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. IN OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 228

exekučně vymáhána,<sup>111</sup> dle Málkova komentáře může být v některých případech samostatným důvodem pro odklad vykonatelnosti i výše vymáhané částky.<sup>112</sup>

Naproti tomu pro podání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí podle ust. § 35 ZRŘ<sup>113</sup> žádná lhůta zákonem určena není, v předmětném paragrafu je dokonce výslovně stanoveno, že lze tento návrh podat bez ohledu na lhůtu uvedenou v § 32 odst. 1 ZRŘ. Navrhnout zastavení výkonu exekuce lze podle tohoto ustanovení i v případě, že strana sice nepodala návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem, ale kromě obecných důvodů pro zastavení výkonu rozhodnutí uvedených v § 268 OSŘ, je vydaný rozhodčí nález stížen některou z vad uvedených v ust. § 31 písm. a), d) nebo f). V případě zrušení rozhodčího nálezu je poté stranám umožněno postupovat obdobně podle ust. § 34 (tzn., že buď ve věci rozhodne sám obecný soud, který rozhodoval o zrušení předmětného nálezu, nebo se může v závislosti na důvodu zrušení nálezu pokračovat znovu v rozhodčím řízení).

Z tohoto pohledu je tedy pro stranu zavázanou dle rozhodčího nálezu výhodnější úprava návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí. V ust. § 35 ZRŘ je dále stanoven další postup soudu provádějícího výkon rozhodnutí, který má dle odst. 2 přerušit řízení o výkonu rozhodnutí a uložit povinnému povinnost podat do 30 dnů návrh na zrušení rozhodčího nálezu u příslušného soudu. Tímto postupem se tedy vrátíme zpět k institutu zrušení rozhodčího nálezu soudem, kde je, jak bylo řečeno výše, dána v ust. § 32 odst. 1 ZRŘ lhůta tří měsíců pro podání návrhu, „*nestanoví-li tento zákon jinak*“. Za stanovení jiné lhůty lze pak podle mého názoru považovat právě lhůtu 30 dnů od přerušení řízení o výkonu rozhodnutí v důsledku podání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí, k čemuž je možné snadno dojít výkladem teleologickým<sup>114</sup> i systematickým,<sup>115</sup> v opačném případě by právní úprava neměla praktický smysl.

Právní úprava zastavení výkonu rozhodnutí v § 35 ZRŘ, která byla účinná do 1.12.2016, obsahovala po velké novele z roku 2012 ustanovení k ochraně spotřebitele. Na základě § 35 odst. 1 písm. b) bylo možné navrhnout zastavení výkonu rozhodnutí ještě v případě, že byly dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve spotřebitelském sporu, a to mimo jiné důvod podle § 31 písm. b), který se týkal jiných vad způsobujících neplatnost rozhodčí smlouvy

---

<sup>111</sup> BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 249

<sup>112</sup> MÁLEK, Petr. Zrušení rozhodčího nálezu soudem a zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. IN OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 184

<sup>113</sup> ZRŘ ve znění novely přijaté Zákonem č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném od 1.12.2016

<sup>114</sup> MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 159

<sup>115</sup> Tamtéž, s. 147

a jak bylo řečeno výše, týká se tato vada i neplatnosti rozhodčí doložky pro netransparentní určení osoby rozhodce. Pod žádný z důvodů k návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí dle nového znění § 35 ZRŘ by pravděpodobně nebylo možné podřadit návrh na zastavení exekuce pro neplatnou rozhodčí doložku, jelikož ust. § 31 písm. b) ZRŘ není v tomto případě nikde zmíněno. Je otázkou, zda bylo skutečně úmyslem zákonodárce vyloučit možnost návrhu na zastavení exekuce v případě neplatné rozhodčí smlouvy z „jiných důvodů“, či se jedná o chybu nebo přinejmenším nedomyšlený detail. Vzhledem k absenci důvodové zprávy k novele přijaté zákonem č. 258/2016 Sb., nemáme možnost získat na tuto otázku jednoznačnou odpověď.

## 2.4 Praxe soudů při zastavování exekuce pro neplatnou rozhodčí doložku

Praxe obecných soudů se i po přijetí novely účinné od 1.4.2012 rozcházela v tom, jaký postup by pro zastavení exekučního řízení v případě neplatné rozhodčí doložky měl být použit. Ze strany některých soudů byl důsledně aplikován postup pro zastavení exekuce dle výše nastíněného § 35 ZRŘ, jelikož dle jejich výkladu má použití přednost ZRŘ jakožto zvláštní právní úprava ve vztahu k OSŘ. Jiné soudy ale zvolily po zastavení exekuce postup dle obecné úpravy obsažené v OSŘ, který je ale dle Mackové v tomto případě neakceptovatelný, následky zvolení této cesty mají závažný vliv na budoucí vymahatelnost pohledávky věřitele.<sup>116</sup> Pro zastavení exekuce v tomto případě soudy zvolily důvod dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, který upravuje nepřipustnost exekuce v případě, že je dán „jiný důvod“, pro nějž nelze rozhodnutí vykonat. V rámci exekučního řízení se jedná o incidenční spor impugnační,<sup>117</sup> který je i dle učebnice k civilnímu procesu využíván typicky při zastavení exekuce z důvodu nedostatků rozhodčího nálezu.<sup>118</sup> Znění tohoto ustanovení je tedy po jazykové stránce podobné úpravě v § 31 písm. b) ZRŘ a nutno dodat, že i v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 bylo řečeno, aby v případě provádění exekuce k vykonání rozhodčího nálezu vydaného na základě neplatné rozhodčí doložky došlo k zastavení exekuce v každém jejím stádiu dle ust. § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ.

Pro věřitele je ale v tomto postupu zásadní rozdíl, jelikož v případě zastavení exekuce dle OSŘ nedojde zároveň ke zrušení rozhodčího nálezu tak, jak je tomu v případě zastavení exekuce dle § 35 odst. 2 ZRŘ. Věřiteli tudíž zůstane v ruce exekuční titul svědčící v jeho

---

<sup>116</sup> MACKOVÁ, Alena. Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 1-2, s. 38

<sup>117</sup> ŠTEVČEK, Marek. Exekuční právo. Exekuční žaloby. IN ŠÍNOVÁ Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 53

<sup>118</sup> ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠTEVČEK, Marek. Exekuční právo. Průběh exekuce. IN ŠÍNOVÁ Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 46

prospěch (rozhodčí nález), který ovšem není možné pro neplatnost rozhodčí doložky vykonat. Dalším logickým postupem věřitele bude v takové situaci podání žaloby k obecnému soudu, čímž se bude domáhat dalšího titulu pro vymožení své pohledávky, který by již byl způsobilý k vedení exekuce. Zde ovšem s velkou pravděpodobností „narazí“ na rozhodovací praxi soudů, jelikož řízení o podané žalobě bude zastaveno pro překážku věci rozsouzené<sup>119</sup> – věřitel má již přece svou pohledávku přiznanou rozhodčím nálezem. Dle Mackové se ale jedná o chybný výklad zásady *ne bis in idem* ze strany obecných soudů, věřiteli není v případě zastavení řízení o žalobě poskytnuta ochrana jeho práva ze strany soudů, která by ale v zásadě měla být poskytována oběma stranám sporu, a to i bez ohledu na slabší postavení spotřebitele. Podle autorky by se tedy mělo v těchto případech zrušení rozhodčího nálezu postupovat výlučně dle zvláštní právní úpravy obsažené v ust. 35 ZRŘ, a to i s ohledem na výklad ust. § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ jeho smyslem a účelem.<sup>120</sup>

Jak jsem již uváděla výše, rozhodčí řízení je z hlediska právního systému oblastí autonomní, která je upravena v samostatném právním předpisu. Vztah mezi ZRŘ a OSŘ je potom upraven v § 30 ZRŘ, dle kterého se na řízení před rozhodci užijí ustanovení OSŘ přiměřeně, nestanoví-li ZRŘ jinak. Jak jednoduchým jazykovým výkladem, tak i po úvaze nad smyslem a účelem tohoto ustanovení, je dle mého názoru možné dojít ke stejnému výkladu, k jakému ve svém článku došla Alena Macková, tedy že má právní úprava v §35 ZRŘ přednost před právní úpravou v OSŘ. Pokud by měl zákonodárce v úmyslu, aby se výkon rozhodčího nálezu rušil podle OSŘ, nemělo by smysl upravovat zastavení výkonu rozhodnutí navíc ještě v ZRŘ.

Vedle toho má navíc použití ZRŘ výhodu i ve zrušení rozhodčího nálezu v rámci postupu dle ust. § 35 a následně § 31 ZRŘ, čímž bude lépe vyřešena nejistá procesní situace věřitele a tento postup se celkově jeví „čistější“. Při zastavení výkonu rozhodnutí dle OSŘ již nebude mít věřitel možnost domáhat se zrušení rozhodčího nálezu podle ZRŘ, jelikož v ust. 32 odst. 1 ZRŘ je pro tento návrh stanovena lhůta tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, které navrhuje jeho zrušení. Jelikož je tuto lhůtu možno „prolomit“ jen při návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí dle § 35 ZRŘ, věřitel nemá jinou možnost, jak by se mohl domoci zrušení nevykonatelného rozhodčího nálezu a pro překážku věci rozsouzené mu ani nebude umožněno získat pro vymožení pohledávky nový exekuční titul.

---

<sup>119</sup> MACKOVÁ, Alena. Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 1-2, s. 38

<sup>120</sup> Tamtéž, s. 39

V případě zrušení rozhodčího nálezu je potom dle mého názoru na místě aplikovat i starší judikát Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.12.2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005, dle kterého sice není právními předpisy nikdy výslovně stanoveno, že by soudy byly povinny uvést ve výroku svého rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu, z jakého důvodu tak rozhodly, ale s ohledem na právní jistotu účastníků řízení v případě dalšího projednání věci by bylo vhodné ve výroku skutečně uvést i konkrétní důvod zrušení rozhodčího nálezu a vedle toho zejména konstatovat další osud rozhodčí smlouvy jako celku, tzn. jestli zůstává v platnosti,<sup>121</sup> nebo zda bude soud pokračovat v jednání o věci samé poté, co tento postup jedna ze stran sporu u soudu navrhne.<sup>122</sup>

Nutno ještě zmínit, že Jan Kocina ve svém článku nastiňuje postup, který by měl zvolit povinný. Dle jeho názoru je třeba po vydání usnesení nařizujícího výkon rozhodčího nálezu podat proti tomuto usnesení odvolání, společně s tím navrhuje povinnému podat „z opatrnosti“ i návrh na zastavení výkonu rozhodnutí společně s návrhem na odklad provedení tohoto výkonu.<sup>123</sup> Na rozdíl od Mackové ale Kocina volí postup dle OSŘ, což ovšem z pohledu povinného žádný problém do budoucna nepřináší, spíše naopak (věřitel již nebude moci pohledávku vymáhat a nebude mu ani umožněno získat nový vykonatelný titul). Jako problematické v tomto případě vidím spíše to, že pro odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je dána obecná lhůta 15 dnů pro podání odvolání dle ust. § 204 odst. 1 OSŘ v kombinaci s ust. § 254 odst. 1 OSŘ, přičemž tato lhůta počíná běžet od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. O neplatnosti rozhodčí doložky by tím pádem musel povinný vědět již v době nařízení výkonu rozhodnutí.

V případě exekučního řízení je přitom situace komplikovanější, jelikož se zde již nejedná o nařízení exekuce, nýbrž o tzv. „*fázi před provedením exekuce*“.<sup>124</sup> V případě exekuce není vydáno žádné rozhodnutí o jejím zahájení, po doručení návrhu na zahájení exekuce si exekutor od soudu vyžádá pověření a po jeho získání následně zašle exekutor povinnému vyrozumění o zahájení exekuce, které však není rozhodnutím a tudíž se proti němu nelze bránit opravným prostředkem. Bránit se proti takto zahájené exekuci lze tedy pouze podáním návrhu na její zastavení, přičemž pokud povinný stihne tento návrh do 30 dnů od doručení vyrozumění

---

<sup>121</sup> K této problematice viz: LISSE, Luděk. K otázce platnosti rozhodčí smlouvy v případě neplatného určení rozhodce. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 13, s. 475

<sup>122</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.12.2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005

<sup>123</sup> KOCINA, Jan. Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch „soukromých rozhodčích soudů“. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 7-8, s. 49

<sup>124</sup> ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠTEVČEK, Marek. Exekuční právo. Průběh exekuce. IN ŠÍNOVÁ Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 29

o zahájení exekuce, nastanou účinky podobné těm, jako po podání výše zmíněného odvolání proti usnesení, kterým se nařizuje exekuce.<sup>125</sup> Pro podání návrhu na zastavení exekuce je dle § 55 odst. 1 EŘ dána rovněž lhůta 15 dnů, v tomto případě se ale její běh počítá ode dne, kdy se povinný „dozvěděl o důvodu zastavení exekuce“, což je zejména v případě zastavení exekuce pro neplatnou rozhodčí doložku zásadní rozdíl oproti odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, kde by si povinný musel být neplatnosti doložky vědom již při zahájení výkonu rozhodnutí, jak jsem uváděla výše.

---

<sup>125</sup> ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠTEVČEK, Marek. Exekuční právo. Průběh exekuce. IN ŠÍNOVÁ Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 34-35

## 3 Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky

### 3.1 Promlčení pohledávky přiznané rozhodčím nálezem

Stejně jako v případě chybné aplikace ust. § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ na zastavení výkonu rozhodnutí (a při následném zastavení řízení o žalobě podané ohledně téže pohledávky pro překážku věci rozsouzené), chybují dle Mackové obecné soudy i při zamítnutí žaloby podané věřitelem z důvodu promlčení jeho nároku. Obecné soudy mají totiž za to, že pokud se jednalo o neplatnou rozhodčí doložku a výkon rozhodčího nálezu byl zastaven, nedošlo nikdy de facto ke stavění promlčecích lhůt. Tento výklad je ale dle Mackové mylný, účinkem zahájení rozhodčího řízení a řádného pokračování směřujícího k vydání rozhodčího nálezu musí být dle jejího názoru stavení promlčecích lhůt, a to v souladu se zákonem i se zásadou „*vigilantibus iura skripta sunt*“, jelikož věřitel udělal vše nezbytné pro uplatnění svých nároků.<sup>126</sup>

Vrchní soud ve svém rozsudku ze dne 4.8.2014, sp. zn. 34 ICM 2288/2012 konstatoval, že „*nedošlo-li ke zrušení rozhodčího nálezu prostřednictvím zákonem předvídaného postupu, je rozhodčí nález vykonatelný, protože má účinky pravomocného soudního rozhodnutí.*“ Dále k tomu uvedl, že není možné prohlásit rozhodčí nález za nicotný právní akt ani za situace, že byl vydán v řízení vedeném na základě neplatné rozhodčí doložky, pokud se jednalo o arbitrovatelný spor. Na základě této logiky došel Vrchní soud k závěru, že u práva přiznaného rozhodčím nálezem neběžela promlčecí doba bez ohledu na platnost rozhodčí doložky. Opačný názor by dle tohoto rozhodnutí vedl k odepření přístupu věřitele k soudu (tzv. *denegatio iustitiae*).<sup>127</sup>

Dvojice autorů Muzikářových ve svém článku došla naopak k závěru, že rozhodčí nález, který byl vydán na podkladě neplatné rozhodčí doložky, je nicotným rozhodnutím, tzv. „*paaktem*“, přičemž za takové situace se na rozhodčí nález hledí, jako by nebyl nikdy vydán a tím pádem nenastaly s jeho vydáním spojené právní účinky. Dle autorů to ale v důsledku neznamená, že by takové právní účinky neměla žaloba podaná v rozhodčím řízení, která sama o sobě může vést ke stavení promlčecích lhůt, pokud se ale bude v rozhodčím řízení pokračovat některým ze zákonem stanovených způsobů, tzn., že dojde buď ke zpětvzetí žaloby, nebo soud usnesením vysloví nedostatek pravomoci dle § 15 ZRR. V tomto případě poté po vyslovení

---

<sup>126</sup> MACKOVÁ, Alena. Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 1-2, s. 38

<sup>127</sup> WEINHOLD LEGAL. Rozhodčí nález vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky. *Legal Update*, 2014, č. 11.

nedostatku pravomoci může žalobce svůj nárok uplatnit u soudu dle § 16 ZRŘ, a to návrhem na pokračování v řízení podaným do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí o nedostatku pravomoci. Pak zůstanou zachovány právní účinky podané žaloby v rozhodčím řízení, tzn., že došlo ke stavení promlčecí lhůty.<sup>128</sup>

Nutno přihlédnout i k nálezu Ústavního soudu ze dne 25.5.2011, sp. zn. IV. ÚS 2842/10, a v souladu s jeho odůvodněním zkonstatovat, že námitka promlčení by v tomto případě taktéž odporovala dobrým mravům, jelikož věřitel svým jednáním nezavinil promlčení nároku, svou pohledávku uplatnil včas a řízení k jejímu vymožení vedl řádně až do okamžiku změny judikatury, kterou ale nemohl předvídat.<sup>129</sup> Tato argumentace odpovídá i rozporu se zásadou, dle které práva náležejí bdělým, jelikož věřitel v tomto případě „bdělým“ byl a přesto by mu právo nenáleželo.

### **3.2 Povinnost hradit náklady exekuce v případě jejího zastavení pro neplatnost rozhodčí doložky**

V případě zastavení exekuce je nutné určit, kdo bude povinen k náhradě nákladů, které v průběhu exekuce vznikly na straně exekutora. V tomto případě došlo k zastavení exekuce z důvodu, že exekuční titul (tzn. rozhodčí nález) nebylo možné vykonat pro „jinou vadu“. Pro uložení povinnosti k náhradě nákladů exekuce oprávněnému je obecně stěžejní stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12.9.2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06, v němž soud posuzoval otázku zastavení exekuce pro nemajetnost povinného. Podle tohoto stanoviska nedojde k porušení čl. 11 a čl. 36 LZPS v případě, kdy soud přizná náhradu nákladů řízení vůči povinnému, a to při současném „*respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti*“ na straně oprávněného, u něhož nelze shledat, že by z procesního hlediska zastavení exekuce zavinil. Zde Ústavní soud také uvedl, že postavení exekutora není shodné s postavením soudce, zejména kvůli jeho „*materiálnímu zainterесování*“ na výsledku prováděné exekuce, dále odkázal na dřívější rozhodnutí Ústavního soudu, podle něhož při výkonu své činnosti vystupuje exekutor v postavení podnikatele, jeho činnost je tudíž prováděna na jeho vlastní riziko.<sup>130</sup>

Později uvedl Ústavní soud ve své nálezu ze dne 15.1.2008, sp.zn. IV. ÚS 1903/07, že povinnost nahradit náklady exekuce může být uložena i oprávněnému, pokud budou dány „*konkretizované okolnosti subjektivní povahy (procesní zavinění oprávněného)*“, takové

---

<sup>128</sup> MUZIKÁŘ, Vladimír, MUZIKÁŘOVÁ Andrea. *Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky zejména z pohledu promlčení*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 7. července 2014 [cit. 28. února 2017]

<sup>129</sup> DERKA, Ladislav. *Neplatná rozhodčí doložka a promlčení*. [online]. epravo.cz, 20. října 2014 [cit. 28. února 2017]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhidnuti/neplatna-rozhodci-dolozka-a-promlцени-95700.html>>

<sup>130</sup> Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12.9.2006, sp. zn. Pl.ÚS-st. 23/06



zavinění ale dle soudu nelze spatřovat jen v samotném podání návrhu na zahájení exekuce.<sup>131</sup> V usnesení ze dne 10.4.2008, sp. zn. III. ÚS 2615/07-1, k tomu Ústavní soud ještě doplnil, že je věcí obecných soudů, aby si vyložily pojem „procesní zavinění“ a Ústavní soud jim do tohoto výkladu může zasáhnout jen v případě „zjevného porušení některého ze základních práv.“<sup>132</sup> K tomu je nutno dodat, že v současné právní úpravě EŘ je již výslovně stanoveno, že v případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí výdaje exekutora oprávněný.

K náhradě nákladů v případě zastavení exekuce kvůli neplatné rozhodčí doložce se vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 14.5.2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014, podle kterého v případě zastavení exekuce kvůli nevykonatelnosti exekučního titulu nese náklady exekuce oprávněný, který podal návrh na zahájení exekuce. V tomto případě sice soud uznal, že materiální i formální vykonatelnosti pozbyl exekuční titul až po zahájení exekuce změnou judikatury, tudíž k tomu nedošlo vinou oprávněného, na druhou stranu ale následně oprávněný souhlasil se zastavením exekuce, z čehož soud usoudil, že byl oprávněný s novou judikaturou v této oblasti již obeznámen.<sup>133</sup> Ústavní soud k tomu následně ve svém usnesení ze dne 16.12.2014, sp. zn. II. ÚS 2448/14, dodal, že judikatorní změny je v otázce nákladů zastavené exekuce nutno aplikovat i na dříve zahájené exekuce<sup>134</sup> (odkazuje přitom na článek o prospektivním a retrospektivním působení judikatorních změn od Kühna,<sup>135</sup> o němž se zmiňují v kapitole o retroaktivním využití judikatury).

Praxe obecných soudů je opět různorodá. Dle usnesení Okresního soudu v Klatovech ze dne 2.1.2015, č. j. 15 Nc 4742/2007-34, je za situaci s neplatnou rozhodčí doložkou odpovědný oprávněný, který je tudíž povinen náklady exekuce uhradit k rukám exekutora.<sup>136</sup> Dle usnesení Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 27.1.2015, č. j. 4Nc 3173/2007-28, je rozhodčí nález vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky nicotným aktem, exekuce prováděná podle takového exekučního titulu je v takovém případě nepřipustná již od počátku, z čehož soud dovodil povinnost oprávněného k hrazení nákladů exekuce.<sup>137</sup> Toto rozhodnutí následně potvrdil i Krajský soud v Plzni v usnesení ze dne 22.6.2015, č. j. 17 Co 484/2015.<sup>138</sup>

Okresní soud Plzeň – jih ve svém usnesení ze dne 13.1.2015, č. j. 9 Nc 3696/2007-44, naopak rozhodl, že na náhradu nákladů exekuce nemá právo žádný z účastníků exekučního

---

<sup>131</sup> Nálezu Ústavního soudu ze dne 15.1.2008, sp.zn. IV. ÚS 1903/07

<sup>132</sup> Usnesení Ústavního soudu ze dne 10.4.2008, sp.zn. III. ÚS 2615/07-1

<sup>133</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.5.2014, sp.zn. 21 Cdo 402/2014

<sup>134</sup> Usnesení Ústavního soudu ze dne 16.12.2014, sp. zn. II. ÚS 2448/1

<sup>135</sup> KÜHN, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 6

<sup>136</sup> Usnesení Okresního soudu v Klatovech ze dne 2.1.2015, č.j. 15 Nc 4742/2007-34

<sup>137</sup> Usnesení Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 27.1.2015, č.j. 4Nc 3173/2007-28

<sup>138</sup> Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22.6.2015, č.j. 17 Co 484/2015

řízení, což odůvodnil tím, že faktickým důvodem pro zastavení exekuce byla v konkrétním případě „*okolnost hodná zvláštního zřetele*“, kterou byla změna soudní judikatury. Mimo to se v případě exekutora jedná o výkon svobodného podnikání, tudíž by měl exekutor nést i riziko nepřiznání náhrady jeho nákladů. Tyto skutečnosti vedly soud k aplikaci ust. § 150 OSŘ ve spojení s § 52 odst. 1 EŘ. V závěru odůvodnění soud uvedl, že se svým rozhodnutím odchytil od usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.5.2014, č. j. 21 Cdo 402/2014, aniž by již dále více rozváděl, z jakého důvodu tak učinil, přitom po skutkové stránce se případy v zásadě nelišily.<sup>139</sup>

Z pohledu oprávněného a povinného se toto rozhodnutí Okresního soud Plzeň – jih může jevit jako nejvíce spravedlivé, či alespoň jako jistý kompromis. Soudy by dle mého názoru ale neměly při úvahách nad ochranou spotřebitele či věřitele zapomínat, že i exekutor má (dejme tomu i jako podnikající osoba) svá práva. V případě, že běžnému podnikateli nebude uhrazena jeho pohledávka, má možnost se jejího zaplacení domáhat před orgány veřejné moci, exekutor tuto možnost v důsledku výše zmíněného rozhodnutí soudu mít nebude. Přitom on paradoxně v řízení jako jediný žádným způsobem nechyboval. Nedostal se do exekuce proto, že by nedostával svým závazkům, ani neměl problém s exekučním titulem nevykonatelným pro neplatnou rozhodčí doložku, kterou se snažil poškodit spotřebitele. Exekutor řádně zahájil řízení, které poté zastavil s respektem k rozhodovací praxi soudů vyšší instance, v důsledku čehož má přijít o náhradu veškerých nákladů, které mu v souvislosti s vedením exekuce vznikly.

Pro exekutora je z logiky věci nejlepší možnou variantou uložení povinnosti k náhradě nákladů exekuce oprávněnému, jelikož v případě uložení takové povinnosti povinnému je vysoce pravděpodobné, že ten nebude schopen peněžitou částku exekutorovi uhradit (vzhledem k tomu, že proti němu byla nějaká exekuce již vedena, lze na jeho straně předpokládat špatnou finanční situaci). Např. soudní exekutor z exekutorského úřadu v Chrudimi se v této věci vyjádřil tak, že oprávněný nezachoval před podáním návrhu k zahájení exekuce „*patričnou míru pečlivosti*“ a vedl exekuci na základě rozhodčího nálezů, který byl vydán „*dle netransparentních pravidel*“. Zejména klade oprávněnému za vinu, že i přes upozornění exekutora na tento nedostatek nesouhlasil se zastavením exekuce.<sup>140</sup> K tomu podotýkám, že ve výše zmíněném usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 402/2014 bylo naopak spatřeno zavinění na straně oprávněného v tom, že se zastavením exekuce souhlasil.

Pokud se podíváme do aktuální právní úpravy, dle § 89 EŘ hradí v případě zastavení exekuce náklady exekuce ten, kdo zastavení exekuce zavinil. Podle Ludvíka Ševčíka neexistuje racionální důvod, pro který by měl oprávněný nést povinnost k náhradě exekuce v případě, že

<sup>139</sup> Usnesení Okresního soudu Plzeň – jih ze dne 13.1.2015, č.j. 9 Nc 3696/2007-44

<sup>140</sup> Vyjádření exekutora Mgr. Petra Jaroše k odvolání oprávněného ze dne 14.4.2015, č.j. 129 EX 2996/07-60

došlo k jejímu zastavení kvůli okolnostem, které nemohl oprávněný nijak ovlivnit.<sup>141</sup> To lze dle mého názoru aplikovat i na otázku zastavení exekuce pro změnu judikatury. V praxi potom může dojít v případech, kdy byla povinnost k náhradě nákladů exekuce uložena oprávněnému, dojít i k paradoxní situaci, kdy se sám věřitel (původně vystupující jako oprávněný v exekučním řízení) ocitne v postavení povinného. Bývalá mluvčí Exekutorské komory Petra Báčová informovala v listopadu roku 2014 o zahájení exekučního řízení proti úvěrové společnosti, která ve stanovené lhůtě neuhradila k rukám původního povinného náhradu nákladů řízení.<sup>142</sup>

V této věci ovšem dle mého názoru není možné přehlížet práva exekutora na uhrazení nákladů, které mu prokazatelně vznikly v souvislosti s vedením exekuce. Na straně exekutora rovněž absentuje zavinění vzhledem k zastavení exekuce, podobně jako oprávněný nemohl exekutor předvídat změnu judikatury. Exekutor navíc jednal dle postupu stanoveného mu zákonem a při zahájení exekuce neměl (na rozdíl od oprávněného) k dispozici rozhodčí doložku, z jejíhož znění by mohl usoudit, že se jedná o rozhodčí doložku neplatnou pro obcházení zákona, což vede k nevykonatelnosti rozhodčího nálezu jakožto exekučního titulu. Z tohoto pohledu je potom tedy možné říci, že na straně oprávněného je zavinění zastavení exekuce přeci jen o stupeň vyšší nežli na straně exekutora. Navíc je v tomto případě nutné (s ohledem na mé závěry obsažené v předchozích kapitolách této práce) brát ohled i na skutečnost, že v případě zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky judikatura určité zavinění na straně oprávněného presumuje.

---

<sup>141</sup> ŠEVČÍK, Ludvík. Ještě jednou k náhradě nákladů exekučního řízení, jestliže exekuce byla zastavena, protože výtěžek nepostačí ani ke krytí jejích nákladů. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 11-12, s. 42

<sup>142</sup> BÁČOVÁ, Petra. *Dlužníci mohou kvůli neplatné rozhodčí doložce zastavit exekuce*. [online]. ceska-justice.cz, 27. listopadu 2014 [cit. 3. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/2014/11/dluznici-mohou-kvuli-neplatne-rozhodci-dolozce-zastavit-exekuce/>>

## Závěr

Cílem této práce bylo především zjistit, jakým postupem by mělo dojít k zastavení exekuce v případě, že byl rozhodčí nález jako exekuční titul vydán na základě neplatné rozhodčí doložky. Prvotní bylo seznámení se s vývojem judikatury v této oblasti, přičemž za stěžejní rozhodnutí lze považovat sjednocující usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, kde se Nejvyšší soud odchýlil od předchozí rozhodovací praxe a definitivně stanovil, že rozhodčí smlouva, v níž absentuje přímé určení rozhodce ad hoc nebo alespoň konkrétní způsob jeho určení, které je v ní nahrazeno odkazem na rozhodčí řád soukromé právnické osoby odlišné od stálého rozhodčího soudu zřízeného na základě ZRŘ, je smlouvou neplatnou podle ust. § 39 zák. č. 40/1964 Sb., obč. zák., a to pro obcházení zákona. Nejvyšší soud dále konstatoval, že není možné jen s ohledem na zásadu smluvní autonomie „*negovat*“ ujednání rozhodčí doložky, které odporuje zákonu a zhoršuje postavení slabšího účastníka sporu.

V další kapitole práce bylo nutné vyřešit možnost aplikace nové judikatury v této oblasti na exekuční řízení, která již byla zahájena před vydáním předmětných rozhodnutí. Zejména na základě pojednání o retrospektivním působení judikatorních změn od Zdeňka Kühna jsem v rámci této kapitoly došla k závěru, že nově vytvořené právní názory vyjádřené v soudní judikatuře je nutné aplikovat i na všechna již zahájená a probíhající řízení, přičemž výjimku by bylo možno učinit jen ve specifické situaci při nutnosti ochrany legitimního očekávání adresátů právních norem,<sup>143</sup> tuto výjimku však bude muset soud odůvodnit pomocí norem hmotněprávních.<sup>144</sup>

Ve druhé kapitole práce jsem řešila další problém spojený s aplikací nové judikatury na již probíhající exekuční řízení, a to v jakém okamžiku exekuce lze namítat neplatnost rozhodčí doložky a nevykonatelnost exekučního titulu. Tento problém vyřešil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 10.7.2013, sp.zn. 31 Cdo 958/2012, dle něhož není možné akceptovat rozhodčí nález vydaný na základě rozhodnutí rozhodce vybraného na základě netransparentních pravidel, v důsledku čehož takto vydaný rozhodčí nález není ani způsobilým exekučním titulem dle ust. § 40 odst. 1 písm. c) EŘ. V případě, že byla exekuce zahájena na základě takto vydaného rozhodčího nálezu a je v ní pokračováno, je dle Nejvyššího soudu nutné tuto exekuci zastavit v každém jejím stádiu, a to pro nedostatek pravomoci na straně orgánu, kterým byl tento exekuční titul vydán. V tomto rozhodnutí bylo dále důležité, že dle Nejvyššího soudu je nutno

---

<sup>143</sup> KÜHN, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 6, s. 196

<sup>144</sup> Tamtéž, s. 194

přejít k zastavení exekuce i tehdy, pokud sám povinný neplatnost rozhodčí doložky nenamítá již v průběhu řízení rozhodčího.

Následně jsem tuto problematiku řešila i z pohledu věřitele a ochrany jeho práv. Došla jsem však k závěru, že je v situaci neplatných rozhodčích doložek důležité, aby vykonatelnost rozhodčích nálezů zkoumal exekutor z vlastních iniciativy, a to zejména v případech sporů se spotřebiteli, jelikož ti celkem pochopitelně novou judikaturu Nejvyššího soudu nesledují a nejsou o těchto právních otázkách dostatečně informováni.

V dalších částech druhé kapitoly jsem se věnovala zákonné úpravě zastavení exekuce pro neplatnou rozhodčí doložku. Na základě judikátu Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, začalo docházet k zastavování exekucí, které však v praxi soudy zastavují na základě obecného ust. § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, ačkoli jsem v průběhu této práce došla k závěru, že tento postup je chybný a soudy by měly exekuci zastavit podle ust. § 35 ZRŘ, které by jako speciální právní úprava mělo mít přednost. K závěru o nutnosti aplikace ZRŘ jsem došla i při zkoumání negativních dopadů, které má v praxi použití OSŘ na další vymahatelnost pohledávky věřitele. Další řízení o přiznání pohledávky bude totiž v případě aplikace OSŘ na zastavení exekuce komplikovat existence rozhodčího nálezu, který nebyl zrušen postupem dle § 31 ZRŘ a představuje tak z pohledu obecných soudů překážku věci rozsouzené, čímž je pak de facto věřiteli omezen jeho přístup k soudu a tím narušena jeho základní procesní práva.

V souvislosti s otázkou zastavení exekuce v praxi obecných soudů vyvstal problém ohledně určení, zda se daná judikatura v oblasti neplatných rozhodčích doložek vztahuje jen na spory se spotřebiteli. Ve své práci jsem došla k závěru, že předmětná judikatura se bude uplatňovat i ve vztazích s podnikateli, k čemuž jsem došla jednak na základě usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.2.2013, sp. zn. 23 Cdo 373/2011, a jednak na základě rozboru rozhodnutí obecných soudů, s nimiž jsem se setkala při své praxi v advokátní kanceláři. Ačkoli se v praxi objevují i názory opačné, většina soudů se kloní k takovému výkladu judikatury Nejvyššího soudu v oblasti neplatných rozhodčích doložek, podle kterého jsou tyto doložky neplatné pro obcházení zákona a nikoli jen pro poškozování spotřebitele jakožto slabší strany, tudíž se uplatní i na vztahy mezi podnikateli. Lze tedy uzavřít, že se v případě neplatných rozhodčích doložek nejedná o ochranu spotřebitele, nýbrž spíše o ochranu veřejného pořádku.

V poslední kapitole práce jsem se věnovala zásadním praktickým důsledkům, které s sebou přináší zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky. V první části jsem rozebírala možnost promlčení pohledávky vymáhané v rámci později zastavené exekuce. Dle mého názoru nelze říci, že by se v případě rozhodčího nálezu jednalo o nicotné rozhodnutí, došla jsem tudíž k závěru, že v průběhu rozhodčího řízení nastaly s podáním žaloby účinky

spojené s uplatněním pohledávky, a to bez ohledu na později zjištěnou neplatnost rozhodčí doložky. Stejně tak se promlčecí lhůta stavěla po dobu exekučního řízení, tím pádem nemohlo v jeho průběhu dojít k promlčení věřitelovy pohledávky, který učinil vše proto, aby svou pohledávku vymohl.

V poslední části práce jsem řešila problematiku nákladů vzniklých exekutorovi v souvislosti s prováděním exekuce, která byla v důsledku neplatné rozhodčí doložky zastavena. V praxi byla často řešena otázka, kdo má povinnost tyto náklady hradit, tzn. na čí straně je zavinění ohledně zastavení exekuce. Na základě rozboru možných řešení jsem došla k závěru, že nelze jednoznačně určit, které z nich je „správné“. V případě nákladů exekuce se z mého pohledu nakonec jednalo o nejproblematictější aspekt zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky, jelikož není jednoduché rozhodnout, kdo by měl nést náklady zastavené exekuce. Na základě prosté úvahy by bylo možné říci, že celé zahájení exekuce a následné provádění různých úkonů směřujících k vymožení pohledávky, zavinil dlužník, který někde na počátku celého sporu neuhradil svůj závazek, který byl věřitel následně nucen vymáhat. V případě uložení povinnosti povinnému ale na jedné straně narážíme na problém s ochranou slabší strany, na druhé straně se musíme potýkat s praktickým problémem tohoto řešení, a to je pravděpodobná neschopnost povinného tuto pohledávku exekutora uhradit.

Další možností by tedy bylo nepřiznat exekutorovi náklady vůbec s odůvodněním, že se jedná o riziko podnikání, které musí exekutor při své činnosti nést. V případě exekutora je potom dle mého názoru rovněž možné použít argumentaci zavinění, kterou obecné soudy často používají u oprávněných. Pokud měl totiž vývoj judikatury předvídat oprávněný, mohl tak činit i exekutor a exekuci v případě neplatné rozhodčí doložky vůbec nezahájit. Vzhledem k tomu, že znám z praxe celou situaci z pohledu věřitele (resp. jeho právního zástupce), stavěla jsem se k tomuto problému nejprve tak, že by měl náklady exekuce nést exekutor. V praxi by to tedy znamenalo, že by soud v případě soudního řízení, jehož předmětem by bylo zastavení exekuce a určení povinnosti uhradit její náklady, rozhodl o nepřiznání těchto nákladů žádnému z účastníků. Tuto otázku bylo ale nutné posoudit v kontextu celé mé práce. V předchozích kapitolách jsem došla k závěru, že by měl exekutor zastavit exekuci i z vlastní iniciativy, pokud je exekučním titulem rozhodčí nález vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky. Nedávalo by ovšem vůbec smysl, pokud bychom na jedné straně uložili exekutorovi takovou povinnost (ať už v zájmu ochrany spotřebitele nebo veřejného pořádku) a zároveň mu dopředu dali najevo, že mu v případě zastavení exekuce nebudou uhrazeny náklady, které mu prokazatelně vznikly v souvislosti s jejím vedením.

Zbývající možností je tedy uložení této povinnosti oprávněnému. Zde se ale musíme vyrovnat s otázkou zavinění zastavení exekuce, které není snadné v případě oprávněného dovodit, jelikož často nemohl předvídat budoucí vývoj judikatury, což mu nelze bez dalšího klást za vinu. Vzhledem ke kontextu celé práce ale musím zkonstatovat, že v případě zastavení exekuce se určité zavinění oprávněného vlastně presumuje a oprávněný je nucen nést následky změny judikatury soudů v celém procesu zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky, zdá se tudíž logické, aby to byl právě oprávněný, kdo ponese náklady tohoto zastavení.

Co se týče úvahy de lege ferenda, se současnou úplnou nemožností uzavřít rozhodčí smlouvu ve sporech se spotřebiteli nesouhlasím, dle mého názoru odporuje soukromoprávní zásadě autonomie vůle, aby si mezi sebou dva soukromé subjekty nemohly dohodnout, že se jejich spor bude řešit mimosoudní cestou. Absolutní zákaz dle současné právní úpravy bych tedy zmírnila, např. tak, aby bylo možné se na řešení sporu cestou rozhodčího řízení dohodnout alespoň po vzniku sporu, v takovém případě bych samozřejmě zachovala informační povinnosti ze strany vybraného rozhodce ve vztahu ke spotřebiteli (jak to bylo upraveno v ZRŘ v jeho znění platném a účinném od 1.4.2012 do 1.12.2016). Po vzniku sporu by již spotřebitel mohl celou situaci lépe odhadnout, rozhodce by ho poté mohl před souhlasem s rozhodčím řízením poučit o rychlejším vyřízení věci a zejména nižších nákladech řízení.

V této chvíli nemá sám spotřebitel v důsledku nové právní úpravy a vyloučení arbitrovatelnosti u spotřebitelských sporů prakticky žádnou možnost, jak docílit vyřešení sporu před rozhodci. Autoři Olík a Čáp se zamýšleli nad možnostmi spotřebitele v takové situaci, jako možné řešení se podle nich nabízí uzavření doložky s tím, že by bylo zvoleno místo arbitráže někde mimo území České republiky a tím by se na uvedenou smlouvu aplikovalo lex arbitri zvoleného cizího státu.<sup>145</sup> Při takovém postupu by ale bylo nutné zkoumat různá rizika, tím nejzávažnějším je dle mého názoru možnost, že by takto získaný rozhodčí nález poté nebyl na území České republiky uznán a tím pádem ani vykonán, a to nejspíše pro rozpor s naším veřejným pořádkem dle čl. V odst. 2 písm. b) Newyorské úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.<sup>146</sup>

Další možností v situaci, kdy by chtěli spotřebitel s podnikatelem vyjmout řešení svého sporu z rozhodovací pravomoci obecných soudů, by byla mediace. Zde je ovšem dle mého názoru problém s finanční náročností této mimosoudní metody, jelikož setkání s mediátorem

---

<sup>145</sup> OLÍK, Miloš, ČÁP, Michal. Konec rozhodčího řízení mezi spotřebitelem a podnikatelem v České republice. *Právní rádce*, 2011, roč. 24, č. 11, s. 40

<sup>146</sup> Vyhláška č. 74/1959 Sb. ze dne 6.11.1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva)

v případě, že nebylo nařízeno soudně, je zpoplatněno smluvním tarifem,<sup>147</sup> přičemž v praxi se sazba pohybuje okolo částky 2.000,- Kč za hodinu.<sup>148</sup> Dále bude i v tomto případě problematické získat vykonatelný titul pro případné vedení exekučního řízení, nabízelo by se získání soudem schváleného smíru, kde by ale muselo opět dojít k ingerenci obecného soudu a tím i k určitému popření smyslu mimosoudního řešení sporu.

---

<sup>147</sup> ust. § 10 zákona č. 202/2012 Sb. o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

<sup>148</sup> viz např. internetové stránky mediátora Martina Svatoše (<http://forarb.com>), stránky mediátorky Lenky Špačkové (<http://www.prahamediator.cz>) nebo advokátní mediátorky Hany Lenghartové (<http://www.advokat-mediator.com>)



## Seznam použitých zdrojů

### Monografie

- BĚLOHLÁVEK, Alexandr, KOVÁŘOVÁ, Daniela, HAVLÍČEK, Karel (ed). *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi*. Praha: Havlíček Brain Team, 2015, 320 s.
- BOBEK, Michal, KÜHN, Zdeněk a kol. *Judikatura a právní argumentace*. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2013, 496 s.
- DOBIÁŠ, Petr. *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 220 s.
- LISSE, Luděk. *Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, 429 s.
- MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 276 s.
- MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, 296 s.
- ŠÍNOVÁ Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 331 s.
- ZBÍRAL, Robert. *Příručka psaní seminárních a jiných vysokoškolských odborných prací*. 1. vydání. Praha: Linde, 2009, 159 s.

### Komentáře

- BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, 679 s.
- BĚLOHLÁVEK, Alexandr. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 1672 s.
- OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 440 s.

### Odborné články

- DERKA, Ladislav. Je platná rozhodčí smlouva v případě neplatného určení rozhodce (rozhodců)? *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 6

- FIALA, Roman. Soudní pohled na odbřemenění justice. IN BĚLOHLÁVEK, Alexandr, KOVÁŘOVÁ, Daniela, HAVLÍČEK, Karel (ed). *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi*. Praha: Havlíček Brain Team, 2015
- HORSKÁ, Jana, BURIAN, Jakub. Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách ve světle aktuální judikatury českých soudů a ESD. *Bulletin advokacie*, 2010, č. 4
- KOCINA, Jan. Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch „soukromých rozhodčích soudů“. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 7-8
- KORDAČ, Zbyšek. Přehled rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR vztahujících se k problematice rozhodčího řízení s komentářem (za období leden 007 – únor 2008). *Bulletin advokacie*, 2008, č. 6
- KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Předvídatelnost soudního rozhodování v civilním soudním řízení – srovnání české, slovenské a německé úpravy. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 23
- KULHÁNEK, Martin. Krajský soud v Brně: Nepřípustnost retroaktivního využití judikatury (konkrétně k usnesení velkého senátu NS ČR ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010). *Právní rozhledy*, 2012. roč. 20, č. 3
- KÜHN, Zdeněk. Prospektivní a retrospektivní působení judikatorních změn. *Právní rozhledy*, roč. 19, 2011, č. 6
- KVARDOVÁ, Barbora. Přezkum platnosti rozhodčí doložky v rámci exekučního řízení. *Komorní listy*, 2014, č. 1
- LICHOVNÍK, Tomáš. Soudní a mimosoudní řešení sporů jako krok k odbřemenění justice. IN BĚLOHLÁVEK, Alexandr, KOVÁŘOVÁ, Daniela, HAVLÍČEK, Karel (ed). *Rozhodčí řízení v teorii a aplikační praxi*. Praha: Havlíček Brain Team, 2015
- LISSE, Luděk. K otázce platnosti rozhodčí smlouvy v případě neplatného určení rozhodce. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 13
- MACKOVÁ, Alena. Zkoumání platnosti rozhodčí doložky ve vykonávacím řízení ve světle práva na soudní ochranu. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 1-2
- MEDKOVÁ, Vladimíra. Exkurz: rozhodčí nález a rozhodčí řízení. *Komorní listy*, 2011, č. 1
- OLÍK, Miloš, ČÁP, Michal. Konec rozhodčího řízení mezi spotřebitelem a podnikatelem v České republice. *Právní rádce*, 2011, roč. 24, č. 11
- ŠEVČÍK, Ludvík. Ještě jednou k náhradě nákladů exekučního řízení, jestliže exekuce byla zastavena, protože výtěžek nepostačí ani ke krytí jejích nákladů. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 11-12

- TOMSA, Miloš. K problematice právní úpravy rozhodčího řízení. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 9
- WEINHOLD LEGAL. Rozhodčí nález vydaný na základě neplatné rozhodčí doložky. *Legal Update*, 2014, č. 11
- ZOULÍK, František. Některé problémy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 1

### Internetové zdroje

- BÁČOVÁ, Petra. *Dlužníci mohou kvůli neplatné rozhodčí doložce zastavit exekuce*. [online]. ceska-justice.cz, 27. listopadu 2014 [cit. 3. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/2014/11/dluznici-mohou-kvuli-neplatne-rozhodci-dolozce-zastavit-exekuce/>>
- BLAHUŠIAK, Igor. *Judikatura ESD*. [online]. euroskop.cz [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/106/sekce/judikatura-esd/#>>
- DERKA, Ladislav. *Neplatná rozhodčí doložka a promlčení*. [online]. epravo.cz, 20. října 2014 [cit. 28. února 2017]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhidnuti/neplatna-rozhodci-dolozka-a-promlцени-95700.html>>
- HORÁČEK, Tomáš. *Nové aspekty ochrany spotřebitele*. [online]. pravni prostor.cz, 28. července 2016 [cit. 24. února 2017]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/nove-aspekty-ochrany-spotrebitel>>
- KLAŠKA, Jaroslav. *Vládní návrh zákona o spotřebitelském úvěru/sněmovní tisk 679/ - druhé čtení* (stenoáznam části projednávání bodu pořadu schůze). [online]. psp.cz, 19. dubna 2016 [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/bqbs/b17502101.htm>>
- MUZIKÁŘ, Vladimír, MUZIKÁŘOVÁ, Andrea. *Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky zejména z pohledu promlčení*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 7. července 2014 [cit. 12. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prakticke-dusledky-zastaveni-exekuce-pro-neplatnost-rozhodci-dolozky-zejmena-z-pohledu-promlцени>>
- PETERKOVÁ, Kamila. *Arbitrabilita sporu v rozhodčím řízení*. [online]. pravni prostor.cz, 19. února 2015 [cit. 17. února 2017]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/arbitrabilita-sporu-v-rozhodcim-rizeni>>

- PIŠTEJOVÁ, Ľuboslava. *Retroaktivní využití judikatury ve sporech ohledně platnosti rozhodčích doložek*. [online]. epravo.cz, 17. dubna 2012 [cit. 16. února 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/retroaktivni-vyuziti-judikatury-ve-sporech-ohledne-platnosti-rozhodcich-dolozek-82410.html>>
- VOTAVA, Václav. *Vládní návrh zákona o spotřebitelském úvěru/sněmovní tisk 679/ - druhé čtení* (stenozáznam části projednávání bodu pořadu schůze). [online]. psp.cz, 19. dubna 2016 [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/bqbs/b17502101.htm>>
- *Zákaz sjednávání rozhodčích doložek mezi podnikateli a spotřebiteli*. [online]. ak-pr.cz, 31. října 2016 [cit. 23. února 2017]. Dostupné na <<http://ak-pr.cz/cs/zakaz-sjednavani-rozhodcich-dolozek-mezi-podnikateli-a-spotrebiteli/>>

## **Judikatura**

- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 6.11.2008, sp. zn. II. ÚS 2682/08
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28.5.2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.7.2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21.1.2009 sp. zn. 32 Cdo 2312/2007
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010
- Nález Ústavního soudu ze dne 1.11.2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, body 22-24
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27.9.2011, sp. zn. 44 Co 246/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 854/2012
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25.2.2013, sp. zn. IV. ÚS 3212/11
- Nález Ústavního soudu ze dne 22.12.2010, sp. zn. III. ÚS 1275/10
- Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26.4.1979, Sunday Times v. The United Kingdom. Application no. 6538/74
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 6.10.2009, C-40/08-Asturcom Telecomunicaciones SL proti Cristina Rodríguez Nogueira
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27.9.2011, sp. zn. 44 Co 246/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.11.2012, sp. zn. 23 Cdo 854/2012
- Nález Ústavního soudu ze dne 5.8.2010, sp. zn. II. ÚS 3168/09
- Usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 11.5.2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.8.2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.7.2011, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011
- Nález Ústavního soudu ze dne 3.4.2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11
- Nález Ústavního soudu ze dne 27.9.2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2013, sp.zn. 31 Cdo 958/2012
- Nález Ústavního soudu ze dne 24.10.2013, sp. zn. III. ÚS 562/2012
- Nález Ústavního soudu ze dne 12.1.2016, sp. zn. II. ÚS 2732/15
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.2.2013, sp. zn. 23 Cdo 3737/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.12.2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005
- Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12.9.2006, sp.zn. Pl.ÚS-st. 23/06
- Nálezu Ústavního soudu ze dne 15.1.2008, sp.zn. IV. ÚS 1903/07
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 10.4.2008, sp.zn. III. ÚS 2615/07-1
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.5.2014, sp.zn. 21 Cdo 402/2014
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 16.12.2014, sp. zn. II. ÚS 2448/1
- Usnesení Okresního soudu v Klatovech ze dne 2.1.2015, č.j. 15 Nc 4742/2007-34
- Usnesení Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 27.1.2015, č.j. 4Nc 3173/2007-28
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22.6.2015, č.j. 17 Co 484/2015
- Usnesení Okresního soudu Plzeň – jih ze dne 13.1.2015, č.j. 9 Nc 3696/2007-44
- Vyjádření exekutora Mgr. Petra Jaroše k odvolání oprávněného ze dne 14.4.2015, č.j. 129 EX 2996/07-60

### **Právní předpisy**

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- Zákon č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném od 1.12.2016
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění platném a účinném do 1.1.2014
- Zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů ve znění novely přijaté Zákonem č. 164/2015 Sb., účinném od 1.9.2015

- Vyhláška č. 74/1959 Sb. ze dne 6.11.1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva)
- Zákon č. 202/2012 Sb. o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

## **Abstrakt**

Tato práce řeší vliv judikatury soudů v oblasti neplatnosti rozhodčí doložky na exekuční řízení. Cílem práce je zejména zjistit, jaký má být zákonný postup pro zastavení exekuce, která je již prováděna, a dále jaké praktické důsledky jsou se zastavením exekuce spojeny. V práci jsem se zaměřila na stručný přehled judikatury soudů v této oblasti, přičemž na několika příkladech z praxe dokládám, jak je tato judikatura respektována obecnými soudy. Dále jsem se věnovala rozboru názorů odborné veřejnosti na tuto problematiku s určením nejvhodnějších řešení problematických otázek. Zvolené problémy jsem řešila pomocí výkladu právních norem za pomoci právní metodologie, v práci je použita zejména metoda jazykového, a dále teleologického výkladu. Celá práce je rozdělena do tří základních kapitol, které se dále dělí na podkapitoly. První kapitola práce obsahuje stručný přehled judikatury soudů v oblasti neplatnosti rozhodčích doložek a s tím související řešení problematiky retroaktivního využití této judikatury na již probíhající exekuce. Druhá kapitola se věnuje postupu při zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky, je v ní řešeno, v jakém okamžiku exekuce je možno přezkoumávat vykonatelnost exekučního titulu společně s ochranou práv věřitele, dále právní úprava zastavení exekuce společně s otázkou spotřebitelských sporů a novely ZRŘ, součástí kapitoly je i uvedení rozhodovací praxe obecných soudů na několika reálných příkladech. Třetí kapitola se věnuje praktickým důsledkům spojeným se zastavením exekuce, a to promlčení vymáhané pohledávky a nákladům exekuce.

Přínosem této práce je ucelený pohled na problematiku zastavení exekuce v případě neplatné rozhodčí doložky. Hlavním zjištěním je nezbytnost přezkoumání vykonatelnosti rozhodčího nálezu jakožto exekučního titulu i z vlastní iniciativy exekutora, dále nutnost zastavení exekuce podle speciální právní úpravy obsažené v ZRŘ a nikoli obecným postupem dle OSŘ. V závěrečné části práce jsem došla k závěru, že v průběhu exekučního řízení došlo ke stavění promlčecí lhůty u vymáhané pohledávky a dále že povinnost uhradit náklady zastavené exekuce by měla být uložena oprávněnému.

## **Seznam klíčových slov**

Rozhodčí doložka, rozhodčí řízení, exekuční řízení, retrospektivita, promlčení, náklady exekučního řízení, ochrana spotřebitele.

## **Abstract**

This thesis solves impact of case law on the invalidity of the arbitration clause to enforcement proceedings. The aim is particularly figure out what should be the legal procedure to discontinue the the enforcement proceeding, which is already implemented, and what are the practical consequences connected with discontinue the execution. In this thesis, I focused on a brief overview of case law in this area, taking a few examples from practice illustrate how is this jurisprudence respected by the general courts. Furthermore, I focused on the analysis of the opinions of specialists on this issue with identifying the most appropriate solutions to problematic issues. Selected problems I solved through interpretation of legal norms with the help of legal methodology used in the thesis is particularly method of language and teleological interpretation. A full thesis is divided into three chapters, which are further divided into subchapters. The first chapter contains a brief overview of the case law of invalidity of arbitration clauses and related solutions to the issue of the retroactive use this case law to the ongoing execution. The second chapter deals with the procedure for discontinue the execution for the invalidity of arbitration clause, in this chapter is further discussed at what time of execution can be examine the enforceability of the enforceable title together with the protection of creditors' rights, as well as legislation to discontinue the execution, together with the issue of consumer disputes and an amendment of ZRŘ. Part of this chapter is to introduce the practice of general courts on several real-life examples. The third chapter is devoted to the practical consequences of the discontinuation of execution, and limitation of claim and execution costs.

The contribution of this thesis is a comprehensive look at the issue of discontinue the execution in the case of an invalid arbitration clause. The main finding is the need to review the enforceability of the arbitration award, as well as enforceable title from the own initiative of the executor and also need to discontinue the execution by special legislation contained in the ZRŘ and not by the general procedure according to the OSŘ. In last part of the thesis I came to the conclusion that in the ongoing execution there was the suspension of limitation period for recovery of claims and that the obligation to pay the cost of the execution should be imposed to the creditor.

## **Key Words**

Arbitration clause, arbitration, enforcement proceedings, retrospection, limitation, costs of enforcement, consumer protection.